

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๑๓

วันจันทร์ที่ ๙ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ณ พระที่นั่งอภิเศกดุสิต

เริ่มประชุมเวลา ๘.๔๐ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : อันนี้ผมเข้ามาประชุม ๑๖ คน
เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุมต่อไป ข้าพเจ้าขอให้รับรอง
รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔ ผู้ใดจะมีความเห็นหรือข้อ
แก้ไขอย่างไรใหม่

ไม่มีสมาชิกมีความเห็นอย่างไร

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้ใดขอแก้ไขอย่างไร
ข้าพเจ้าขอถือว่าที่ประชุมอนุมัติ ระเบียบวาระที่จะพิจารณาต่อไป เรื่อง
สถานการณ์บัญชี มีผู้เสนอญัตติขอเปลี่ยนแปลงระเบียบวาระว่าให้ยกเข้าเรื่องให้
ให้มีสภาเดียวหรือ ๒ สภาของบริษัษาก่อน

ขุนคลังทูลชี้แจง : ตามระเบียบวาระซึ่งได้มีมาว่าสถานการณ์
บัญชีแยกเป็น ก. ถ้ามีสภาเดียว สมาชิกแห่งสภานั้นจะให้ราษฎรเลือกตั้ง
ทั้งหมดหรืออย่างไร และจะให้เป็นไปโดยถาวรหรืออย่างไร และใน
ข้อ ๒ ว่าถ้ามี ๒ สภา สมาชิกแต่ละสภาจะให้ราษฎรเลือกตั้งทั้งหมดหรือ
อย่างไร และจะให้เป็นไปโดยถาวรหรืออย่างไร แล้วจึงมาออกข้อหนึ่ง
ที่ว่าเมื่อได้มีมติเห็นควรอย่างไรตามข้อดังกล่าวข้างต้นนั้นแล้ว จะให้มีสภา
เดียวหรือ ๒ สภา ตามระเบียบวาระซึ่งเป็นดังนี้ ข้าพเจ้าขอเปลี่ยนให้มีถาวร
บริษัทพิจารณาในเรื่องจะให้ มีสภาเดียวหรือ ๒ สภา ทั้งนี้โดยเหตุผลอย่าง

LIRT

ว่า เรื่องสภาเดียว หรือ ๒ สภา นั้นมันเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ซึ่งควรจะได้พิจารณาถกกันเสียก่อน เพราะว่าอันนี้เป็นหลักใหญ่ ถ้าหากว่าไปพิจารณาตามที่ท่านกรรมาธิการ ได้ตั้งระเบียบวาระมานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าสิ่งนั้นมันเป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับของสภาเดียวหรือสองสภา เช่นว่า ถ้ามีสภาเดียวจะเลือกตั้งอย่างไร ให้ราษฎรเลือกตั้งเด็กประเภทหนึ่งจะเลือกโดยพระมหากษัตริย์หรือจะเลือกตั้งโดยเด็กสองครั้งหรือจะมีสมาชิกประเภทเดียวหรือสองประเภทอะไรอย่างนั้นมันเป็นเรื่องที่อยู่ในข้อบังคับของสภา แต่ถ้าหากว่าไม่มีมติอย่างหนึ่งอย่างใด สันนิษฐานว่ามีสภาเดียวให้เลือกตั้งโดยผู้แทนราษฎรเลือกตั้งบ้างแต่ก็พระมหากษัตริย์เลือกบ้าง ให้เป็นเสมือนหนึ่งมีประเภทหนึ่งประเภทสองเช่นนั้นแล้ว ถ้าไม่มีมติเช่นนั้นก็หมดปัญหาที่จะไปพิจารณาในระเบียบวาระสุดท้ายเช่นว่า ให้มีสภาเดียวหรือสองสภา ดังที่ข้าพเจ้าอยากจะเปรียบอย่างง่าย ๆ ก็คล้าย ๆ กับเราจะพูดถึงเรื่องพระที่นั่งองค์ใดองค์หนึ่ง ในบริเวณพระราชวังนี้ ถ้าหากว่าเราไปพูดถึงองค์ภายในของพระที่นั่ง ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ถูก ข้าพเจ้าคิดว่าเราควรจะต้องกล่าวถึงองค์พระที่นั่งเสียก่อน คือกล่าวถึงพระที่นั่งอันนี้หรือพระที่นั่งอันใดเสียแต่ก่อนแล้วจึงกล่าวถึงองค์ภายในพระที่นั่งว่าอะไรบ้าง นี่ข้าพเจ้าขอเปลี่ยนเพราะประสงค์อย่างนั้น เพราะฉะนั้นเพื่อให้สะดวกในการพิจารณา ข้าพเจ้าจึงขอยกเอาระเบียบวาระที่จะปรึกษาพิจารณาในเรื่องที่จะให้มีสภาเดียวหรือสองสภาพิจารณาก่อน แล้วถ่วงถ่วงกันไปตามลำดับกัน

นายหยุด แสงอุทัย : ผมขอชี้แจงในนามของกรรมาธิการว่ากรรมาธิการชุดพระเบญจมาศระเบียบวาระอย่างนั้นถูกแล้ว เพราะเหตุว่าเราขอวินิจฉัยสภาเดียวหรือสองสภานั้นมันตั้งซึ่งออกมาเกินไปแล้ว พอให้ดูแต่โครงสร้างไม่รู้จักความเป็นอย่างไรก็ขอชี้แจงเสียก่อนว่า ถ้าสมมติว่าการมีสภาเดียวควรจะปรับปรุงอย่างไรจึงเหมาะสมกับประเทศไทย และถ้าต้องการสองสภาเรา

หลักประกันแต่ละอะไรที่เหมาะสมกับประเทศไทยแล้วแต่เราจึงเดี๋ยวกว่า ควร
จะเอาสัญญาเดี่ยวหรือควรเอาสัญญา พดง่าย ๆ ญาเดี่ยวหรือสัญญาโดย
เราไม่มีหลักประกันด้วยมันก็เป็นกลางซึ่งยากเกินไป โดยเหตุนี้กรม
กิจการต่างประเทศจะเห็นว่าครั้งแรกต้องการสัญญาเดี่ยวจะมีรูปร่างอย่างไหนมีอำนาจ
หน้าที่อย่างไรประกอบด้วยสมาชิกอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับประเทศไทยแล้ว
แล้วของสมาชิกทำให้ว่าจะให้มันกับประเทศให้มีความเกี่ยวข้องระหว่างสัญญาสัญญา
ค่าอย่างไร เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าไม่ควรจะเปลี่ยน
ระเบียบวาระ

ขุนคลังศึกษาการ : ข้าพเจ้าคิดว่าไม่น่าจะเป็นไปอย่างเด
การกล่าว เพราะว่าเราจะต้องหาใหม่สัญญาเดี่ยวหรือสัญญาทำนสมาชิก
ย่อมทราบแต่อย่างว่าสัญญาเดี่ยวมีประเภท ๒ ประเภท ๒ เป็นอย่างไร จะควร
ให้มันเช่นนี้ในรัฐธรรมนูญของเราหรือไม่ ท่านทราบที่ละถ้ามี ๒ สัญญา
ทั้ง ๒ เป็นอย่างไรท่านก็ย่อมทราบแต่ด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าเราไม่ต้องการ
เดี๋ยวนี้มากนักถ้าจะดีกว่า เราควรจะกล่าวข้อใหม่เป็นสาระสำคัญเมื่อเราคิด
สนใจอย่างไรเราควรที่จะให้ เพราะฉะนั้นเราคิดถึงการหลักประกันไม่น่า
จะเอาอย่างเดาว่าการสัญญาว่ารัฐธรรมนูญ เพราะว่าเหตุที่เราคิดแต่
เราคิดดีแล้วอย่างที่เราสัญญาเดี่ยวหรือสัญญา สัญญาเดี่ยวจะเอาอย่างไรสอง
สัญญาจะเอาอย่างไรดีกว่ากันหลัง ข้าพเจ้าคิดว่าหลักอย่างนี้จะสำคัญยิ่งกว่า
ท่านผู้ค้านสักกล่าว

นายของ ใจภักดี : ข้าพเจ้าเห็นว่าทำนกรรมาธิการระเบียบวาระ
จัดระเบียบวาระมาอย่างนี้คล้ายเขาจะดอง ก็ขอให้สมาชิกเดิมต่อไปโดยน
แต่ของหลวง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจัดอย่างนี้ จะเอาสัญญา
เดี่ยวหรือสัญญาว่ากันไป หรือจะมีวาระเดี่ยวยังไรก็ว่ากันไปว่า
เดี่ยวหรือสัญญาดี ถ้าใครเห็นอย่างสัญญาดีก็ว่าอย่างนี้ครั้นคำของข้าพเจ้า

กันไปไม่เห็นจاذกของอภิปรายกันอย่างอื่นให้ยึดขาดเปล่า ๆ ท่านจะมาเขียนอย่าง
นี้ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เห็นจะไม่ใช้อย่างนั้น

นายจง ใจภักดี : ขอนี้เป็นความคิดเห็นของกรรมกร กิจค้าหลาย
คนที่คงจะมีความเห็นอย่างนั้น

พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ : จะเปรียบพระในข้อ ๒ และข้อ ๓ นี้
ความจริงสาระสำคัญก็คล้ายกันทีเดียว คือว่าเราจะอ้างภาคเดียวหรือสองสภา
นี้เป็นใจความเดียว แต่ที่ข้อที่เราจะตกลงใจว่าจะมีสภาเดียวหรือสองสภา
นั้น เราจะต้องทำใจของเราเสียก่อนว่าถ้ามีสภาเดียวจะมีรูปอย่างไร หรือถ้า
มีสองสภาจะมีรูปอย่างไร เมื่อเราได้แล้วเราก็ได้จำรูปของสภาเดียวหรือ
รูปของสองสภาจะเป็นอย่างไร อย่างที่ท่านถามมาซึ่งความผิดกันตามราคาควร
เลือกเอาพระที่นั่งอันใด ๆ หรือพระที่นั่งอภิเศก ๆ ก็ให้เขาชำนาน แต่ที่ว่า
เราไม่พูดกันแล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าพระที่นั่งอันใด ๆ หรือพระที่นั่งอภิเศก ๆ
เป็นอย่างไร เช่นอย่างว่าข้าพเจ้าจะไปตั่งหนึ่งหรือตั่งสองครั้งข้าพเจ้าจะต้อง
ถามตั่งไปว่าหนึ่งเรื่องอะไร หรือตั่งสองเรื่องอะไร เมื่อแล้วข้าพเจ้าจะตั่ง
ความเห็นว่ามีสภาเดียวหรือสองสภาไปตั่งหนึ่งหรือตั่งสองครั้ง การที่ข้าพเจ้าจะตั่งนั้น
จะต้องตามใจกันเสียก่อนว่าสภาเดียวเป็นอย่างไร หรือถ้าสองสภาจะเป็น
อย่างไร ต้องทำใจอย่างนี้เสียก่อน เราจะตั่งตั่งใจให้ ถ้าหากว่า
มีสภาซึ่งมางตามเห็นว่ามี ๒ สภาอยากจะมีก็มีให้สองสภา แต่ถ้าหาก
ว่าถามว่าเราจะอ้างสภาเดียวหรือสองสภาถ้าจะตั่งก็มี ๒ สภาที่เห็น
ว่ามี ๒ สภาเพราะท่านเห็นว่าสภาเดียวจะแจ้งชัด สภาซึ่งสองสภาตรง
ตั่ง แต่ที่ท่านยกมือไปแล้วว่าควรจะมี ๒ สภา แล้วท่านมาเห็นภายหลัง
หลังเห็นว่าสภาซึ่งเลือกตั่งเหมือนกันอย่างไร ทั้งที่สภาความหมายเหมือน
กัน เพราะฉะนั้นก่อนที่ท่านจะยกมือเขาจะอะไร ท่านควรระวังไปร่างของมันเสีย

ว่าเป็นอย่างไรเสียก่อน เพราะฉะนั้นกรรมาธิการจึงได้จัดระเบียบวาระมา
 อย่างนี้ในการพิจารณาญัตตินี้ในข้อ ก. ท่านจะต้องทำใจเสียว่าสภาเดียว
 เวลานี้สภาเดียวเราเถียงกันว่า สภาเดียวจะเป็นอย่างไร เมื่อจะมีคนเห็นว่า
 สภาเดียวเมื่อประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภทหรือประเภทเดียวก็ได้ เราต้อง
 มีมติกัน สมมติว่าเรามีมติประเภทเดียวเราจัดโซนไหน แล้วอีก
 ตรงปรากฏแล้วจัดโซนไหน เราได้เห็นว่าเราโซนไหนเราจะชอบอย่างไร
 เป็นต้นว่าประกอบด้วยสมาชิก ๒ คน ถ้าไม่แต่งตั้งมาก่อนเราจะเลือกอย่างไร
 เพราะฉะนั้นต้องแต่งตั้งให้คงมาเสียก่อน ด้วยเหตุนี้กรรมาธิการขอ
 ขอให้ท่านถนัดใจจะเสียเวลาว่าเราจะสภาเดียวหรือสองสภา ขอให้เรา
 แต่งตั้งสภาเดียวเสียก่อนแล้วแต่งตั้งสองสภา เมื่อแต่งตั้งแล้วโซนไหน
 จะเอาอะไรอย่างนั้นแล้วจะเป็นไปด้วยความรอบคอบดีกว่า

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม : ข้าพเจ้าขอคัดค้านความเห็นของ
 กรรมาธิการที่จัดระเบียบวาระมานี้ จริยอยู่ท่านบอกว่าต้องการให้สมาชิก
 พิจารณาเรื่องสภาเดียวหรือสองสภาเกี่ยวกับข้อปล้ำก้อย การเลือกตั้ง
 สมาชิกสมมติว่าท่านสร้างบ้าน แบบแปลนท่านยังไม่ได้เขียนมาแล้วท่าน
 เขียนเป็นรูปห้องมาให้เราดู นี่ห้องสมุด นี่ห้องรับประทานอาหาร แบบแปลน
 ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำมาเลย ความจริงหลักถ้าคุณเราจะปรับแก้ในที่ประชุม
 ด้วยสภาเดียวหรือสองสภาเสียก่อน ส่วนเหตุผลสภาเดียวหรือสองสภา
 ก็ให้สมาชิกในที่นี้เลือกเป็นข้อโต้เถียงกันว่าสภาเดียวอาจจะมีเหตุ ว่าไม่
 ไม่ต้องโต้เถียงกันให้ยุ่งยากซับซ้อนในการออกกฎหมาย ต้องสภาเดี่ยวเพราะมี
 เขตแดนที่ปรว เมื่อสภาหนึ่งตัดสินใจว่าต้องมุ่งของสภาประชุมกันเป็นรัฐสภาคือ
 ปรับแก้ในที่ที่เราคิดว่าออกไปอีกว่าสภาเดียวประกอบด้วยสมาชิกเหลือครึ่งโดย
 วิชาโรด ก็นั่นสมมติว่าท่านบอกว่าสภาเดียวสมาชิกจะแต่งตั้งอย่างไร คือ
 แต่งตั้งสองประเภท สมาชิกประเภท ๑ หรือประเภท ๒ อย่างนี้เป็นกรร
 มการฝ่ายประชาชนไทย คือทำรายการเลือกตั้งประชาชนเลือกตั้งเข้ามา

LIRT

แล้วอีก เป็นธรรมดาของประชาชนโดยทั่วๆไปที่จะมีความเห็นที่ตรงกันไม่ได้
 และถ้าหากสังคมไทยรวมกันเป็นปึกแผ่นดัง เมื่อเป็นเช่นนั้นก็หมายถึง
 ความก้าว ใน ๕ ปีข้างหน้าประเทศไทย คือความยากจน ประชาชนได้ออก
 เสียงแล้ว ๑ ใน ๕ คือ ๒๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อีกถ้าจะสร้างเสริมแล้ว
 คำว่า ๖๖ รัฐธรรมนูญจะมีผลเป็นดีหรือจะร้ายกว่าเราต้อง การ เสียง ประชาชน
 เพียง ๑๖ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เพราะฉะนั้นข้อใช้ตลอดกับที่ตนกำลังเอา ๒ ส่วน
 หรือ ๖๖ เปอร์เซ็นต์ ถ้าจะเอา ๒ ส่วนแล้วอีกจากนี้ถึง ๖๖ เปอร์เซ็นต์นั้นจะให้
 รัฐธรรมนูญออกมาเพียงจำนวนเท่าไรโดยวิธีตรงหรือวิธีอื่น แล้วสำหรับ
 ส่วนซึ่งส่วนใหญ่เราจะใช้วิธีตรงแต่บางครั้งหนึ่งหรือสองตัวจากบุคคล ขณะนี้ได้
 เราว่าได้อีกส่วนที่กว่า ถ้าเป็นรูปทรงแล้วคงอย่างไร คงว่าถ้าเสียของสองส่วน
 ผลลัพธ์คงลง ๒ ส่วนจะเป็นอย่างไร คงทำให้เสียหนักใหญ่ ๆ ว่า แล้วจะ
 เสียงกัน ๑ ล้านมีสมาชิกรัฐสภาหรือสองส่วนก็ได้

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ตามระเบียบการของกรมการ
 ตั้งมา ชัย ก.จ. คงมาซึ่งเราจะขมิบไว้แล้วรู้สึกว่าจะแยกกันไม่ออก ถ้าจะ
 ไว้แยกกันไม่แยกกันพียงพียงกันมาก เพราะฉะนั้นสมมติว่าถ้ามีว่ามาตกลงกัน
 ได้ ก็คงตั้งสภาขึ้นแล้วให้เข้ารายชื่อ ก.จ. ร่วมกันก็ไม่ได้เหมือนกัน
 หมายความว่าถ้าจะมีสภาเดียวหรือสองสภา แล้วรูปสภาเดียวจะเป็น
 อย่างไร รูปสภาอีก ๒ สภาจะมาอย่างไร ก็ไม่ได้เหมือนกัน แต่ขอให้รวม
 ชัย ก.จ. เสียทีเดียว อย่างนั้นผมคิดว่าใจความที่คล้ายคลึงกันเหมือนกันว่า
 มีสภาเดียวหรือสองสภา แล้วจะได้ไปทำในชั้นกรรมาธิการว่ามีสมาชิกอย่างไร
 ไรต่อไปกับว่าแต่เดี๋ยวกเดี๋ยวก คงจะเห็นว่ามีสภาเดียวไม่ได้เหมือนกัน

หลวงประภคมนตรี : เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ถ้าเราจะ
 ตั้งสภาขึ้นจะ ระเบียบการว่าจะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยน นั้นท่านรองประธานได้
 อภิปรายมาแล้วว่าเรื่อง ก. และ ข. สภาเดียวหรือสองสภา ๒ สภาเป็นรูป
 อย่างไร ที่กรรมาธิการเขียนอย่างนี้เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกทั้งหลายได้

ความคิดเห็นว่าคุณคิดเห็นของเรานี้ พุทต้องภาเดียวถ้าพอยจะไปได้ ถ้า
 จะเป็นไปได้จะเป็นในรูปใด ให้เลือกเพิ่มเติมก่อน ในการเลือกเพิ่มเติม
 ผมคิดว่าจะต้องเป็นโรเรียนั้น ถ้าเป็นไปได้ หมายความว่าถ้าจะเป็นไปได้
 คือควรเป็นไปในรูปใด ให้เลือกเพิ่มเติมก่อนแล้วในการเลือกเพิ่มเติม
 ผมคิดว่าจะต้องเป็นโรเรียนั้น ในรูปของสภาให้อภิปรายเพิ่มเติมที่เดียวกัน ขอ
 โทษคือถ้าเป็นไปได้ (เยอรมัน) จะเป็นรูปอย่างไรแล้วขอเขาไม่ใช่ไป
 ตกลงปลงใจจะเท่านั้น เมื่อตกลงใจแล้วจึงจะคว่าอันไหนดีเหมาะสมกับ
 ประเทศชาติของเรา ท่านอภิปรายลงไปนั้นอีกพิจารณาว่า คุณเหมือน
 กรรมาธิการจะผูกมัดสภาขอโทษการวางระเบียบวาระกรรมาธิการได้ประชุม
 กันหลายครั้งหลายหนเช่นญัตติระเบียบวาระหลายครั้งหลายหนเปลี่ยนไป
 เปลี่ยนมาเพื่อให้เข้ารูปเข้าร่องเพื่ออภิปรายกัน ท้ายที่สุดก็เป็นอย่างไร ท่าน
 ได้กล่าวเองว่า ได้รัฐธรรมนูมาเพื่อเป็นประชาธิปไตย โดยวิธีที่ดีสุด
 ข้าพเจ้าว่า ชนชั้นเข่งที่จะให้บริสุทธิชนเข่งเป็นเหตุผลสนับสนุนให้เป็นไปตาม
 ระเบียบวาระของกรรมาธิการ เพราะเหตุว่าท่านรู้แต่ถ้าในกาว่าสภา
 จะต้องเป็นรูปนั้น ราษฎรเลือกตั้งทั้งหมดหรือว่าพระมหากษัตริย์เลือกตั้ง
 เข้ามามาก ถ้าต้องสภา สภาต่างราษฎรเลือกตั้งทั้งหมดเป็นประชาธิปไตย
 สภาส่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือกตั้งจึงจะเป็นประชาธิปไตย อีกคนหนึ่งว่า
 สภาส่งราษฎรเลือกตั้งเองจึงจะเป็นประชาธิปไตย ข้าพเจ้าของจึงขอถามว่า
 ท่านก่อนลงมติว่าสภาเดียวหรือสองสภาไม่บริสุทธิ์ใจ เพราะทราบไม่ได้ใน
 ขณะนั้นว่า โดยฉเพาะประชาชน ทราบไม่ได้ว่ามีกรณีนี้หรือเปล่านั้น
 เขาต้องสภาหรือสภาเดียว เพราะฉะนั้นก่อนลงมติขอให้อีกก่อนว่าทุกคน
 มีเหตุผลอย่างไร ในรูปสภาเดียวหรือสองสภา แต่ว่าปรมนจะมีประโยชน์
 โนมนอย่างไร จะเป็นไปโดยถาวรหรือชั่วคราวอย่างไรต่อไปภายหลัง ซึ่ง
 ในเรื่องนี้ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นกรรมาธิการ ได้ฟังสมาชิกหลายคนมีความเห็น
 แตกต่างกันมากและเราจึงไม่มีโอกาสที่จะชี้แจงอย่างนั้น ๆ เพราะเหตุไร

LIRT

จะว่าท่านสมาชิกผู้เกียรติทุกท่านมีใจบริสุทธิ์จะพึงเหตุผลของท่านสมาชิกด้วยกัน ขอโทษ คงไปหน่อย เมื่อได้ฟังเหตุผลแล้วข้าพเจ้าอาจมีความคิดหรืออาจจะเห็นพ้องกับคนอื่นก็ได้ ข้าพเจ้าก็มีโอกาสเป็นสมาชิกหรือต้องสมัครก็เป็นความคิดที่มาจากบ้าน แต่ข้าพเจ้าไม่อยากจะมีความคิดอื่นนั้นโดยเด็ดขาด โดยการยกมือฟังความเห็นคนอื่น เพราะฉะนั้นในเรื่องที่ท่านว่าในเมื่อได้ฟังความคิดเห็นแล้วลงมติ ขอจึงขอว่าท่านอย่าเปลี่ยนระเบียบวาระ

นายเทพ โชติบัญญัติ : ความจริงข้าพเจ้าเห็นว่าจะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนก็เท่ากัน ปัญหาอยู่ที่ว่าได้เสียงในสถานจะไปทางไหน จะ ๒ สภาหรือสภาเดียวจะไรก็ตามแต่ ปัญหาสุดท้ายที่ขะรุนแรงให้ที่ประชุมมีทรมานคือ สมมติว่าเราอภิปรายไปตามกรรมาธิการว่ามีความสภาเดียวหรือ สองสภาจะเขื่อนอย่างไร ๒ สภาจะเขื่อนอย่างไร ถ้าพูดถึงว่ามาถึงระเบียบวาระว่าจะเอาสภาเดียวหรือสองสภาอย่างไรแล้วข้าพเจ้าว่าหนักที่สภามากกว่า เพราะเอาตามที่ใดเขื่อนไว้แล้วจะแก้ก็ไม่ได้ อย่างนี้ข้าพเจ้าว่าเปลี่ยนระเบียบวาระอย่างหนึ่งก็ดีสภาเดียวจะเอาอย่างไรก็ว่าเขาเรื่อยไป เอาสองสภาจะเอาอย่างไรก็ว่ากันเรื่อยไป สุดท้ายลงมติเอาอย่างไรก็ไม่รู้ จะต้องว่ากันอีกควรให้อภิปรายกันอย่างละเอียดไม่ผูกมัดในการลงมติ หรือจะเอาระเบียบวาระที่ต้องมาเป็นที่สามหรือจะเอาอย่างไรก็ยังไม่ได้ตกลงกัน แต่ความประสงค์ที่ตรงกันทุกฝ่ายก็คืออยากจะทำให้ว่ากันให้ละเอียดและให้แพร่ด้วยกันทุกฝ่าย เพราะฉะนั้นขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระ

พรวงษาวิภังคศรีธรรมพิลาศ : ผมเห็นด้วยกับผู้อภิปรายว่าควรเปลี่ยนระเบียบวาระ เอาข้อปลัดขอยพิจารณาก่อน และถ้าหากว่าเราจะพิจารณาก่อน ทุกคนต่างมีความคิดมาแต่ท้องถิ่น ถ้าหากบางคนเมื่อเห็นว่า ๒ สภาดีกว่าลงมติซึ่งเขาในข้อ ๒ ถ้าตกลงในข้อ ๒ มีสภาเดียวก็เป็นกาผูกมัดคนนั้นไม่ให้พูด ถ้าหากจะพูดในขณะนั้นท่านประธานก็บอก

ก็จะเป็นการขายเรื่องเบ็ดเตล็ดเล็กน้อยที่มีแต่เพียงของสมาชิกพรรค ซึ่งการนี้จะไม่
ขายพรรคแต่ขอหักทั้งหมดหรือไม่ เพื่อให้สิ้น ชาติเราจะไม่รวยแบบ กลุ่มบ้าง
เขาคามกรรมาธิการเห็นมานานขอให้เป็นอย่างที่เจ้าคุณณรงค์ที่รักได้เสียดอกษ์พูด
ให้ข้อ ๑. ไปด้วยพร้อมกันข้อที่ ๓.

พระยาอรรณโธภักษ์ชั้นพนธ์ กรรมาธิการ : ก็กล่าวตามที่ท่าน
สมาชิกได้เปรยพูดเข้ามา ผมเองมีความเล็ง ๒ ครั้ง คือจะเอาข้อ
ที่ผู้แปรญัตติหรือจะเอาอย่างที่กรรมาธิการว่ามา ถ้าจะเอาอย่างที่ได้เห็น
อรรถพิศพิศคิดเห็นแต่อย่างเดียวยุติ เสียความมุ่งหมายของกรรมาธิการไป
คือว่าในการที่เราจะเลือกสภาเดี่ยวสองสภา กรรมาธิการมีความมุ่งหมาย
ว่าจะให้การเลือกสภาเป็นไปโดยถูกต้องชอบด้วยเหตุผลทีเดียว จึงให้เอา
ที่ละชั้นเดียวกัน คือให้พวกเราทำใจเลือกว่าจะเอาอย่างไรแล้วก็ทำใจใหม่
อีกทีว่าจะสองชั้นแต่รูปร่าง ๒ สภาเป็นอย่างไรแล้วเลือกที่เสรี ด้วยเหตุ
ถ้ารวมกันพูด ๒ สภา สภาเดี่ยวจะไม่ได้ตามความปรารถนาแห่งชนกกรรมา
ธิการมีความประสงค์ ไม่ใช่จะให้สภาเลือกสภาเดี่ยวหรือสองสภา เพราะ
กรรมาธิการได้เห็นอะไรมาบ้าง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าถ้าหากว่าจะปล่อยให้
ให้เบ็ดเตล็ดเป็นไปอย่างที่ท่านสมาชิกเห็นอรรถว่าจะเอา สภาเดี่ยว หรือ ๒ สภา
ฝ่ายที่เห็นว่าสภาเดี่ยวดีกว่าอะไรต่าง ๆ แล้วสองสภาเป็นอย่างไรจะอภิปราย
อย่างไรได้ ด้วยเหตุนี้กรรมาธิการจึงเห็นว่าควรเป็นไปตามที่กรรมาธิการ
เห็นอยู่เสียก่อน คือทำใจที่ละชั้นเดียวกัน การทำใจไม่ใช่หมายความว่า
ข้อผูกมัด ถ้าเป็นอย่างนั้นจะเป็นอย่างไร ประการที่ ๒ ถ้าเป็นอย่างนั้น
จะเป็นอย่างไร คือให้ตีฟังทั้ง ๒ อย่างแล้วเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งตาม
ชอบใจ เมื่อมี ๒ ถ้าให้มี ๒ ถ้าว่า ถ้าอย่างนั้นแต่จะเห็นอย่างไร โทษ
จะตกอยู่กับ

ขุนคลังวุฒิสภากร : การเสนอของข้าพเจ้าถ้าคิดไปบ้างก็
โปรดกรุณาใส่เพิ่มเติมให้ด้วย คือว่าในการที่จะพิจารณาถึงข้าพเจ้าเสนอ

เปลี่ยนระเบียบวาระ : ข้าพเจ้าขอสนับสนุนอีกครั้งหนึ่งว่า เป็นการสมควร
 อย่างยิ่ง และข้าพเจ้าขอสนับสนุนคำทำนุบำรุงชาติภูมิเกียรติ ๒ - ๓ ท่าน ก็คือว่า
 เราจะเลือก กล่าวถึงเรื่อง พระที่นั่ง ณ นคร สยามคัมภีร์ พระที่นั่ง อภิเศก ศดิศ
 ข้าพเจ้า เสนอว่า ใน เรื่อง ชัยวัฒน์ เราไม่ต้องไปกล่าวถึง ภายใน พระที่นั่ง อย่าง
 ฉะเด็ดเด็ดอย่างนั้น เพราะทุกท่านรู้เรื่องพระที่นั่งเหล่านั้นอยู่แล้ว เชื้อ
 ว่าไม่จำเป็นต้องบอกรายละเอียดภายใน เป็นต้นขอกล่าวเอาพระที่นั่งองค์
 โหนดเดียว อีกประการหนึ่งในการพิจารณาพิจารณาเรื่องสภาเดียวหรือสอง
 สภาในเขตภาคปรัายกผ่าน นั้นต้องผ่านเรื่องนั้นอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่ต้องการ
 สภาเดียวเขาก็จะได้อภิปรายในเรื่องสภาเดียว เราจะมีการเลือกอย่างไหน
 บ้าง เราจะให้สมาชิกนั้น ๆ ประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างไรบ้างที่จะได้พูดโดย
 ฉะเด็ดคุณนั้นเอง พยายามสนับสนุนว่าสภาเดียวคืออย่างไรประกอบด้วยอะไร และ
 หน้าที่เขาจะพูดต่อสภาเขาพูดคนเดียวสภาไหนจะเลือกอย่างไร และคืออย่างไร
 คุณส่งทุกอย่างต้องบริบูรณ์มาเอง ข้าพเจ้าว่าอย่างนั้น ก็ขณะนี้ไปที่คดีนี้
 เขาจะเอาสภาเดียวหรือสองสภาดีก็พูดอย่างนั้นเอง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 จึงเห็นว่าควรที่จะเอาระเบียบวาระที่ว่าให้พิจารณาว่าจะมีสภาเดียวหรือสองสภา
 ก่อน และข้าพเจ้าขอแก้ข้อที่หนึ่งที่ท่านบอกไว้ ถ้ามาพิจารณาถึงข้าพเจ้า
 เปลี่ยนระเบียบวาระแล้วจะเป็นคล้าย ๆ กันว่าใครมีความคิดมาแต่ในรู้อย่างไร
 หรือได้ในคณะอื่นอะไร ก็จะเป็น อย่าง นั้นนั้น อันนี้ ข้าพเจ้าขอเรียนด้วย
 เกียรติยศว่าข้าพเจ้านั้นลงรักเกียรติซึ่งกล่าวดังใด ๆ ข้าพเจ้าก็ขอว่าคนที่
 คุมคดี ขงคดีของหรือ มีงาน คิดเห็น เป็นตัว ของตัว เองนั้น เป็นคน มีเกียรติ
 ข้าพเจ้าคนหนึ่งเห็นด้วยของตัวเองไม่ได้มีงานคุ้มครองใด ๆ ข้าพเจ้าอยากจะ
 เรียนอย่างนี้ แล้วจะมีผู้เข้าใจเป็นอย่างไรกันขอ ได้โปรดเข้าใจให้ถูกต้องด้วย
 และข้าพเจ้าขอสนับสนุนซึ่งข้าพเจ้าขอระเบียบวาระมา

นายสุชาติ นฤโกทัย : ขอบขอบคุณโดยที่นายชัชวาลพงษ์
 ชัยวัฒน์ได้เป็นผู้ชี้แจงในสภาการ ร่าง รัฐธรรมนูญกับ การ รับผิดชอบ ของ

กฎหมายเหมือนกัน ความจริงการร่างรัฐธรรมนูญมีกัน ๔๐ คนมาช่วยกัน และคนที่ ๔๐ คนนี้ช่วยกันคิดว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับประเทศไทยของเรา ที่ว่าสภาเดี่ยวหรือสองสภาฉันนั้น ผมมีรัฐธรรมนูญของประเทศทั่วโลกอยู่ในกระเป๋า ถ้ามีสักทั้ง ๔๐ คนเราแยกอภิปรายว่าสภาเดี่ยวหรือสองสภา ก่อนแล้วไปแยก อีกฝ่ายหนึ่งก็มี ๒๐ และอีกฝ่ายหนึ่งก็มี ๒๐ ก็ไม่มีประโยชน์อะไรในการร่างรัฐธรรมนูญ การร่างรัฐธรรมนูญต้องทุกคนช่วยกัน คนหนึ่งเห็นเหตุผลมานิด คนหนึ่งเห็นเหตุผลมาหน่อย ได้ความชำนาญต่าง ๆ มาช่วยกัน ซึ่งการรับหลักการนั้นเราต้องมาจากเหตุผลว่าจะเอาหรือไม่เอา แล้วรัฐธรรมนูญไม่ใช่อย่างนั้น เราทำรัฐธรรมนูญของคน ๑๑ ด้านคน เพราะฉะนั้นอย่าแตกแยก ครั้งแรกผมมีความคิดเหมือนกันว่าควรจะมีสภาเดี่ยวหรือสองสภา แต่ผมมีความคิดมาจากบ้านว่าจะเอาอย่างไรแต่ผมก็ต้องช่วยในเหตุผลที่ต้องการ แต่มีทุกคนต้องมีความชำนาญและต้องมาช่วยกัน ฉะนั้นผมขอจึงขอคนที่ลงมติเราอย่าคิดว่าเอาสภาเดี่ยวหรือสองสภา อย่าเถียงกันในเรื่องนี้ ทุกคนต้องคิด คือถ้าจะเอาสภาเดี่ยวแล้วเราก็คิดว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับประเทศของเรา เราจะตั้งดูความชำนาญ ความเหมาะสม ต้องดูนิสัยใจคอของบุคคลในประเทศไทยของเรา แล้วก็นำมาเปรียบเทียบกับกันว่าอย่างไรจะดีกว่าใจเราใจใคร่ใจใคร่ เขาความดีของคนทั้ง ๔๐ คนนี้ ก็คือ มาช่วยกันว่าเราจะเอาสภาเดี่ยวหรือสองสภา ถ้ามีสภาเดี่ยวหรือสองสภาที่เป็นลักษณะแย่งข้างมาก เราจะช่วยกันควบคุมแข่งขัน ไม่ใช่ที่เราจะเขียนกฎหมายแล้วเราจะมาแตกแยกความคิดเห็นกัน คือเห็นผมซึ่งนักจากคนที่สภาเราลงมติว่าจะเอาสภาเดี่ยวหรือสองสภานั้นเราจะต้องคิดจาการมาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อคนที่ ๑๑ ด้านคน และเรารู้ไม่ได้ว่าแย่งข้างมากเขาจะเอาสภาเดี่ยวหรือสองสภา และเวลานั้นทางคณะกรรมาธิการก็ได้เปิดโอกาสให้พวกเราร่าง ๔๐ คนได้มีปรัายกันแล้วถ้าเราเอาสภาเดี่ยวหรือสองสภา และเราควรจะมาอภิปรายกันว่า

ถ้าเราจะเอาสภาเดียวแล้ว จะทำอย่างไรถึง จะด้วย หรือถ้า จะเอาสอง สภาทำ
 อย่างไรถึงจะด้วย แต่ที่ที่เราจะแยกกันหรือรวมกันนั้นไม่มีสำคัญ คือถ้าจะเห็นว่า
 สภาเดียวแล้วร่างไป ในรูปสภาเดียวว่าด้วยอย่างนี้ อย่างนั้นถ้าถึงสภาแล้ว
 จะช่วยแก้ไข เพราะฉะนั้นผมจึงขอแสดงความเข้าใจผิดของท่านสมาชิกคือ
 ท่านว่าถ้าจะเอาสภาเดียวแล้วจะเป็นการผูกมัดสภาเดียวว่ามีรูปไหน อย่างไร
 เราอาจจะมีความเห็นอย่างหนึ่ง แต่เมื่อมีสองสภาแล้วเราอาจจะมีความเห็น
 เป็นอีกอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ที่เราเห็นว่าสภาเดียวแล้วสภาเดียวจะเหมือนกับสอง
 สภา นั้นไม่ใช่อย่างนั้น เมื่อเรามีสภาสองเป็นหลักการกันแล้วเราอาจจะมอบ
 สภาร่างของเราให้พิจารณาก็ได้ เพราะฉะนั้นก่อนที่จะลงมติขอข้าพเจ้าขอให้
 ช่วยกันคิด เพราะเป็นปัญหาสำคัญมาก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้พวก
 เราทั้ง ๕๐ คนมาช่วยกันคิดกันว่าสภาเดียวรูปร่างเป็นอย่างไร สองสภา
 รูปร่างเป็นอย่างไร

๑๐.๑๒ น.

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม : ข้าพเจ้าขอขอร้องว่าทั้งความคิดของ
 กรรมการฯ ครึ่งอยู่เราอาจจะให้สภาที่มาช่วยกันร่างสำหรับตน ๑๘ ด้าน
 ขณะนี้หรือ ๕๐ ด้านกันในขณะนี้ แต่อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าต้องการช่วยกัน
 ว่าการจะยกปัญหาใหญ่กว่าจะมีสภาเดียวหรือ ๒ สภาหรือไม่นั้นไม่ใช่อย่าง
 กรรมการฯว่า เราควรพิจารณาว่าจะเอาอะไรและฟังความคิดเห็นว่าควร
 มี ๒ สภาไม่ประโยชน์อย่างไร ทั้งประเทศนั้นๆ ชาติที่เขามี ๒ สภาแล้ว
 สำหรับสภาเดียวจะแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย เขตแดนฝ่ายหนึ่งมี ๒ สภา อีกฝ่าย
 หนึ่งมีสภาเดียว ทุนได้เต็มที่หมด ฝ่ายฝ่ายสภาเดียวก็ยกความคิดของ
 สภาเดียวมาพูดมีอะไรบ้างก็... สภาเดียว สำหรับฝ่าย ๒ สภาก็ยก
 ๒ สภาของ นานา ชาติ... มีประโยชน์ อย่างไร ในกรณี จะออก

กฎหมายบังคับคน ๗ ล้านกว่าคนนี่ เราคงใช้ความดีครอบครอบผู้คุมเพียงใด
 เมื่อรวมกันแล้วก็ลงมติในทันทีว่า สภาเดียวหรือ ๒ สภา สมมติว่าสภา ๒ สภา
 ในที่ประชุมนี้ ก็ว่ารายละเยียด ชักว่า ๒ สภาจะประกอบด้วยสภาอะไรบ้าง
 ๓ เช่นสภาผู้แทน แต่อีกจะเลือกอย่างไร คุณเสนออย่างไร อภิปราย
 อย่างไร สำหรับ ๒ สภามีมติสภาล่างมีสมาชิกแต่งตั้ง ข้าราชการเป็น ๓ จำพวก
 คือว่ารายละเยียดมาแล้ว ๆ มาเข้าสภามชกตหนึ่ง สภามชกตรองว่า ๒ สภา
 นั้นแบ่งแยกสภาผู้แทนอย่างไร อภิปรายเป็นอย่างไร เมื่อว่าอย่างนี้เราก็ได้
 รูป ๒ สภาที่คิดไม่ต้องเสียเวลาพูดสภาเดียว ท่านคิดถึงอีกว่าเวลาของเรานี้
 ๓๖๐ วันจะไม่พออยู่แล้ว อย่างที่ว่าสภาเดียวดี อย่างนั้นเก็บไว้ก่อน ว่า
 ๒ สภาคืออย่างนั้นเก็บไว้ก่อนแล้วลงมติว่า ๒ สภา สภาเดียวจะอย่างไร
 ข้าราชการเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องยึดเยียดเรื่องเหล่านี้ไป เราจะมี ๒ สภาหรือ
 หนึ่งสภา ถ้าเราตกลงมี ๒ สภากว่าหรือ ๒ สภาเข้ามา ถ้าตกลงมีสภา
 เดียวก็ว่าเรื่องสภาเดียวให้สภาผู้แทนเลือกไม่ต้องทั้ง ๒ อย่าง ข้าราชการ
 ให้พิจารณาอย่างนี้ ข้าราชการเรียนให้ข้อคิดความเห็นกันในที่นี้ใหญ่ ๆ
 ให้เป็นที่เรียบร้อยไป ข้าราชการยืนยันว่าขอให้สภาผู้แทนใหญ่ ๆ ดำเนิน
 หนึ่งสภาหรือ ๒ สภาแล้วว่ารายละเยียดในที่นี้ดีกว่า แต่จะไม่มีการ
 ผูกมัดสภาผู้แทนว่าห้ามเอาแบบสภาเดียวหรือ ๒ สภา ผลสุดท้ายจะดีหรือไม่
 ไป ข้าราชการต้องดูอย่างนี้

๑๐.๑๕ น.

นายอินทร สิงหนิตร : ข้าราชการระดับตติยตติยตำแหน่ง
 ไม่พอที่จะลงมติหรือ ข้าราชการเห็นว่าการจะลงมติโดยลงอย่าง
 ธรรมดาหรือลงมติโดยลงอย่างธรรมดาแล้วจึงลงมติโดยลง
 เห็นว่าการจะลงมติกันโดยลง

ประธานสภาข้าราชการ : ข้าราชการเห็นว่าการจะลงมติโดยลง
 เห็นว่าการจะลงมติไปโดยหรือไม่

นางหญิง ใจภักดี : ข้าพเจ้าขอให้อภัยปรายต่อไป
 ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : มีผู้เห็นทักต้องมติ และมีผู้เสนอ
 ให้อภัยปรายต่อไป ข้าพเจ้าจะขอสงวนเห็นจากที่ประชุม ผู้ใดเห็นว่าการ
 จะเปลี่ยนระเบียบวาระตามที่ผู้ขอเสนอ ขอให้ไปรอตยกมือขึ้น
 มีผู้มาชกยกมือขึ้น ๑๔ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าการจะพิจารณาตาม
 ระเบียบวาระ ไปรอตยกมือขึ้น
 มีผู้มาชกยกมือขึ้น ๑๔ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คณะแนเสียงเท่ากัน คือว่า
 ควรจะเปลี่ยนระเบียบวาระ ๑๔ เสียง ไม่ควรเปลี่ยน ๑๔ เสียง ก็ทั้งสอง
 ฝ่ายมีเหตุผลด้วยกันทั้งนั้น มีเหตุผลด้วยกันทั้งสองฝ่าย ข้าพเจ้าเห็นว่า
 ควรจะเปลี่ยนวาระกันอยู่แต่อย่างใดก็ตามหรือตั้งสภา วาระพิจารณา
 ในเรื่องหลังใหญ่เสียก่อนว่าควรตั้งสภาเดียวหรือตั้งสภาเป็นประเด็นแรก ถ้า
 ทัดตงให้มีสภาเดียวแล้วเราจึงพิจารณาเรื่องสภาเดียวโดยไม่ตั้งข่งเหตุข่งผลสภา
 สอง ถ้าหากว่าเราพิจารณาตงมติว่าเห็นว่าการจะตั้งสภาเดียว แต่ตั้งสภา
 ควรจะประกอบด้วยของค่างไร เป็นอย่างไร ความเห็นบริสุทธิใจด้วยกัน
 อย่างนั้น เพราะฉะนั้นควรจะมีสภาเดียวหรือตั้งสภา

๑๐.๑๘ 14.

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม : ที่ข้าพเจ้าตั้งความคิดความเห็นฉันท
 โดยความบริสุทธิใจจริง ๆ ซึ่งตั้งแต่ต้นเดิมขึ้นมา ความคิดเห็นว่าควรจะมีสภา
 เดียว แต่เวลาต่อมาข้าพเจ้าพิจารณาตามสถานการณ์ตลอดตามาน พุค
 ถึงการเลือกตั้งสำหรับสภาเดียวก็เข้ามาในระบะ ๔ หรือ ๕ สมัยที่ผ่านมา
 ข้าพเจ้าก็มีความวิตกเป็นห้องว่า ถ้าหากว่าเราจะจัดรูปในการปกครองทาง
 สภานิติบัญญัติของเราเป็นในรูปสภาเดียวแล้ว จริยธัยของเราจะเป็นที่เรียกว่า

เป็นการรักษาให้กฎหมายต่าง ๆ ได้ออกไปในเวลารวดเร็วทันที่จริง แต่ความจริงข้าพเจ้าคิดว่ากฎหมายที่จะออกไปยังบังคับประชาชนนับจำนวนถึง ๑๗-๑๘ ล้านคนนั้น ถ้าหากว่าได้มีทางดำเนินการโดยรอบคอบครบถ้วนตามการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนพลเมืองแล้ว ก็ย่อมจะได้รับความทราบที่เร้าใจจนารมณที่เวลานั้น ทั้งข้าพเจ้าขอเรียนให้ถึงท่านที่รับอำนาจบรรดาประเทศต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าได้อ่านในรัฐธรรมนูญของนาชาชาติเหล่านั้น ก็เหมือนว่า มีน้อยที่สุดในการที่จะบัญญัติได้ว่า ให้ มีสภา นิติบัญญัติ อย่างสภาเดียว และนอกจากนี้แทบทุกประเทศที่สำคัญ ๆ ของโลกก็อย่าง เช่นอย่างในประเทศอังกฤษประกอบด้วย ๒ สภา Parliament ประกอบด้วยสภาขุนนางคือ House of Lords และ ๒. สภาสามัญ (House of Commons) สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา Congress หรือรัฐสภาประกอบด้วยสภา Senate และสภา House of Representatives สำหรับอย่างในประเทศฝรั่งเศสก็มีสภาเซนาต และสภา เดอบุเต และนอกจากนี้แล้วการที่เรามี ๒ สภา ข้าพเจ้าขอให้ทราบว่าได้เคยมีมาซึ่งข้าพเจ้าก็คิดว่าอยากให้มีสภาเดียว เพราะถือว่าสภาเดียว ประชาชน เลือก ตั้ง ผู้แทน เข้ามามีอำนาจ ก็ไม่ควรให้มี ขึ้นมา คู่กันของข้าพเจ้าก็คือนั่น แต่ในตอนหลัง ๆ ข้าพเจ้าได้อ่านรัฐธรรมนูญของต่างประเทศบ้าง และได้เห็นข้อการที่เขาคำหนดการของสภานิติบัญญัติบ้าง ก็มาเห็นตำราสำคัญว่า ยกตัวอย่างเช่นการทำสัญญาระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญา อย่างในสหรัฐอเมริกา แม้แต่รัฐบาลได้ไปทำสนธิสัญญากับต่างประเทศแล้ว ต้องนำเสนอลงให้สภานิติบัญญัติเป็นผู้พิจารณา และสภาผู้แทนอำนาจก็ให้สนธิสัญญาได้คือ คือหมายความว่าเรามีการตกลงกับต่างประเทศในข้อสัญญาใด ๆ ก็ตาม ทั้งสัมพันธภาพผ่านสภาไปโดยเร็วโดยไม่ต้องมีการถกกันหรือถกกัน คือว่าไม่มีสภาผู้ช่วยเหลือแล้วอาจจะเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นการมีของสภาสองสภาในเราถือว่าเป็น Check and balance คือหมายความว่า เป็นสภาที่คอยยับยั้งหรือ

หรือเป็นสิ่งที่คอยให้สติ ข้าพเจ้าขอขกตัวอย่างว่า ถ้าสมมติว่าสภาต่าง
ได้เสนอกฎหมายอย่างไรอย่างหนึ่งออกไปสำหรับจำกัดเสรีภาพของประชาชน
ในทางเนื้อตัวกีดหรือในทางทรัพย์สินสักดีเสียผ่านไปถึงวณิธิภาหรือสภาซึ่ง
สภาอาจจะเห็นผลในการที่ตรากฎหมายออกไปเช่นนั้น และอาจจะตั้ง
มาให้สภาวินิจฉัยอีกครึ่งหนึ่ง การกระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าเป็นการถ่วงช้าแต่ประการ
ใด แต่ถือว่าเป็นการคุ้มครองความรอบคอบในการใช้สิทธิของสมาชิกในการ
ออกกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว แม้กฎหมายนั้นจะออกแล้วแต่โดย
มีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล และทำให้ประชาชนทั้งหลายได้ตั้งปรักันในการ
ใช้สิทธิและเสรีภาพของเขา ข้าพเจ้าก็เห็นว่าเป็นการจำเป็นจริงอยู่ สำหรับ
ในต่างประเทศเขา อาจ จะตราไว้ใน รัฐธรรมนูญ ว่าให้สภา ผู้แทนราษฎร นั้นมี
อำนาจมากกว่าสภาซึ่งเขต คือ วณิธิภา นั้น แต่ก็เป็นการสมควรที่เราจะ
ได้พิจารณา ยกตัวอย่างเช่นว่าเกี่ยวกับการเสนอกฎหมายว่าด้วยการภาษี
อากรภักดิ์ การเงินทองอะไรต่าง ๆ ก็ดี อย่างในประเทศอังกฤษนั้นสภา
สามัญเป็นผู้มีอำนาจ คือว่าตั้งแต่สมัยเดิมมานั้นสภาซึ่งคือสภาขุนนางเขามี
อำนาจเช่นเดียวกันในการยับยั้งกฎหมายว่าการเงินหรือการพาณิชย์การ คือ
มาได้มีปราชัยเมื่อปี ๑๙๓๗ ก็ยังเกี่ยวกับกิจการการเงิน ให้เป็นสภาสามัญใน
ต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน คือหมายความว่าเราชอบอำนาจให้แก่แต่สภา
ยกตัวอย่าง สภาเซนาต ของฝรั่งเศสใน การยุบสภา ราษฎรประเภท ทำได้ก็โดย
ความเห็นชอบกันโดยสภาเซนาต คือจะยุบสภาแล้วก็ให้สภาเซนาตลงมติความ
เห็นแล้วจึงยุบได้ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าหากว่าสภาร่างรัฐธรรมนูญเราจะมี
ข้อตกลงให้มีสองสภา เพื่อให้มีการระมัดระวังในการตรากฎหมายออกไป
จากคดีที่เสรีภาพพลเมืองแล้ว ในข้อนี้รายละเอียดเกี่ยวกับวุฒิในการแต่งตั้ง
ตั้งเดือตัง สำหรับสภา ซึ่งเราพิจารณา กันแล้วเช่นใน ที่นอกรายละเอียด
เช่นนี้ไม่ต้องอย่างไรให้มีจากคดีอะไรไว้ นอกจากนั้นในเรื่องสิทธิของสภาสูงถ้า
เราอาจจะจำนงออกไปได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าอยากให้มีสองสภา ก็คือ

LIART

ก็เกิดผลอยู่ที่ ซึ่งที่เรียนมานั้นก็เพื่อให้ประชาชนโดยของเราได้คล่องตัว
ของงานขึ้นตั้งได้ผ่านมาแต่ก็ยกตัวอย่างดีทีเดียวแต่มีตั้งมาอีกสองปี
ก็ตั้งมาอีกสองปีแล้วนอกจากนั้นเมื่อมีโครงการหนึ่งเมื่อราชการ
ทรงตั้งระวางมีตั้งไปซึ่งเป็นเรื่องที่หาเสียด้วย ถ้าหากว่าเรามีตั้ง
แต่การกระทบกระเทือนในพระมหากษัตริย์ก็คงเป็นไปได้โดยเหตุ
มานี่ข้าพเจ้าขอเสนอในที่ประชุมสภาได้พิจารณาว่าเราควรจะมีตั้ง
เพื่อหลีกเลี่ยงกันอันนี้ในการคร่ากฎหมายออกไปซึ่งมีประ...

๑๑.๒๖ น.

ขุนคลังทูลชี้แจงว่า : ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า
ดังที่เหตุผลคือไปนี้

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอพูดถึงต่างประเทศเสียก่อนว่าประเทศในจำนวนโลก
นี้ประมาณ ๕๑ ประเทศที่มีการปกครองอย่างมีรัฐสภา ๓๘ ประเทศ
ประเทศที่มี ๒ สภา และในจำนวน ๓๘ ประเทศนั้นถ้าข้าพเจ้าจะอ่านรายชื่อ
ของประเทศนั้น ๆ แล้วจะเป็นการยาก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขออ้างว่า
๓๘ ประเทศที่มี ๒ สภา และประเทศที่มีสภาเดียวมีเพียงประมาณ
๑๔ ประเทศเท่านั้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์
เช่นประเทศเบลเยียม ฮังการี เดนมาร์ก กรีซ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์
นอร์เวย์ สวีเดน รวมทั้งไทยด้วย ๘ ประเทศ ประเทศที่กล่าวมานี้ ๒
ทั้งหมด สำหรับในเรื่องของสภาข้าพเจ้ามีความเห็นแต่เพียงว่าลัทธิ
นั้นจะได้ช่วยกันถกเถียงให้เกิดความรอบคอบในการจะพิจารณาการ
ในทางที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ถ้าหากว่ามีเพียงสภาเดียว
ประเทศไทยเราก็เห็นได้ตั้งว่าต้องมีสภาเดียวมาแต่เป็นอย่างไร
มีพรรคการเมืองมาแต่ ประเทศไทยเราได้เปลี่ยน
รจนานเราไม่มีพรรคการเมืองแต่เรามีตั้งมาอีกสภา

รัฐบาลทั้งและฝ่ายที่ราชบุตรเล็กตั้งมากวังหลวง แล้วมารวมกันเป็นสภา
 เดียวกัน ข้อเสนอดัง ๆ ถ้าหากว่าผู้ยึดมั่นเพียงข้างมากเสนอแล้วจะเป็นผล
 สำเร็จ ทั้งข้าพเจ้าขอขออนุญาตว่าในสมัยที่ถัดมาเมื่อมีสภาเดียวกัน ฝ่าย
 รัฐบาลมีสมาชิกประเภท ๒ ครึ่งของสภา แล้วสมาชิกประเภทหนึ่งก็เลือก
 มาจากราษฎรนั้นบางคนไปเป็นรัฐมนตรีช่วยบ้าง เป็นเลขาธิการรัฐมนตรี
 ช่วยบ้าง เมื่อรัฐบาลเสนอกฎหมายมารัฐบาลจึงมีกษัตริย์ แต่การที่รัฐบาล
 เสนอกฎหมายมาขณะนั้นข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลเสนอกฎหมายไม่
 ดี อาจจะเป็นเรื่องที่ดีจนเกินไปก็ได้ แต่ข้าพเจ้าคิดว่าที่เหตุนี้จึงต้อง
 ข้างมากนั้นก็มีความสำเร็จในการเสนอกฎหมายเสนอ แต่ไม่ใช่ว่าจะดีด้วยกัน
 ข้างมากจึงฝ่ายพวกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ เสนอกฎหมายบางอย่างครั้ง
 หนึ่งอาจจะมีความคิดเห็นหรือเหตุผลที่คิดได้พอประโยชน์ของประชาชน
 หรือที่ตกลงกันเข้ากันเป็นอันพร้อม แต่โดยที่เสียงของพวกเขา สมาชิกฝ่าย
 ราษฎรเล็กไม่มีมากพอหรือถ้าหากรัฐบาลไม่เห็นด้วยญัตติที่เสนอนั้นก็อาจจะ
 ไม่ได้ผล แต่ถ้าหากว่าให้มี ๒ สภาแล้วเหตุผลอันนั้นมิใช่จะดีขึ้นและได้
 ผลแน่นอนแน่ ในทางตรงกันข้าม ซึ่งข้อที่ข้าพเจ้าขอขออนุญาตว่า การเสนอ
 กฎหมายบางอย่างที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้สภาผู้แทน
 สมาชิกฝ่ายใดเป็นผู้เสนอขึ้นมา เสนอฝ่ายใดก็ตาม ก็ขอเสนอให้ไป
 สภาผู้แทนราษฎรนั้นแน่นอนได้เป็นรางวัลสำหรับเสนอสภาผู้ใด เช่นเมื่อใดเสนอ
 ไปยังสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งก็สภาผู้ใด สภาผู้ใดอาจจะช่วยยั้งหรือพินิจพิจารณา
 ให้รอบคอบขึ้น ฉะนั้นถ้าจะดี เป็นอันว่ากฎเกณฑ์บางข้อที่ข้าพเจ้าไม่ได้
 ขอร้องไปเป็นความดีต่อสภาพแก่ประชาชนอาจจะก่อให้เกิดความดีต่อประชาชน
 ประชาชนพลเมือง เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอนุมัติแล้วเป็นผลให้ร่าง
 พระราชบัญญัตินั้นใช้ได้ดังที่ขอขมา ขอร้องในสมัยที่ข้าพเจ้าได้ทางสภา
 ผู้แทนราษฎรมาใหม่ ดังนั้นเมื่อท่านสนทนากับสภาผู้แทนราษฎรที่สภาผู้
 ครึ่ง ๒ นั้นแล้วจะผ่านไปก็ก็ตาม แต่ในเมื่อเรื่องดังกล่าวนี้ข้าพเจ้าขอขมา

ความรบกวนคนเมืองอื่น ซึ่งใครจะเสียดายกฎหมายอะไรออกมาโดยมีจิตใจ
 ขบถจะกระทำอย่างนั้นอย่างนี้ทำให้ง่าย ๆ ทุกระลอกสักทีหนึ่ง ถ้าท่านเป็นผู้
 ซึ่งจะได้ช่วยขมขื่นหรือพ้นจลาจลมาให้กับคนอื่น จึงเห็นว่ามี ๒ สภา เว้น
 การเพราะเดิม เหตุผลประการสำคัญของวาระมี ๒ สภานี้ มีคือว่าถ้า
 บรรดาผู้ปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์อย่างประเทศไทยเราแล้ว ข้าพเจ้า
 คิดว่า ๒ สภาเป็นถาวรสมควรอย่างยิ่ง โดยที่สภาซึ่งเป็นสภาที่พระมหากษัตริย์
 ทรงเลือกด้วยพระองค์เองแห่งหนึ่งแต่งตั้งพวกเหล่านั้น จะได้เป็นตัวแทนของ
 พระมหากษัตริย์จะได้เป็นคนกลางพ้นจลาจลมาไม่มีปัญหาต่าง ๆ ของเรื่องซึ่ง
 สภาผู้แทนได้เสนอขึ้นไปจะได้ช่วยขมขื่นหรือ ถดถอยหรือ โดยถูกต้องคือด้วยความ
 เป็นกลาง เพราะเหตุว่าสภาซึ่งโดยปกติไม่น่าจะเป็นพรรคการเมือง คือ
 ท่านเหล่านั้น จะต้องเข้ามาโดยวิธีทางที่พระมหากษัตริย์ทรง แยกแยะ แต่งตั้งซึ่ง
 เลือกคนที่สุจริต คนดีแล้วแต่มีใจมุ่งไปทางเป็นพรรคการเมือง เพราะ
 บรรดาพวกเหล่านั้นที่กล่าวถึง ซึ่งที่เสนอมาคิดสภาซึ่งกติกาสถาบันนั้นไว้
 สภาซึ่งไม่มีขานนี้แต่มีมติสภาซึ่งมีระบอบที่ดีขึ้นลงไปไม่มั่นคง ถ้าเห็นข้าพเจ้า
 คิดว่าก่อให้เกิดความไม่ปรองมอด ข้าพเจ้าจะกล่าวด้วยใจจะขมขื่นขมขื่น
 ด้วยว่าสภาซึ่งข้าพเจ้าที่เสนอนั้นเห็นว่าการมี ๒ สภา ถ้าผู้หนึ่งออก
 ให้เกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองและแก่ชาติของเราดังกล่าวมาแล้ว

๑๐.๓๓ 14.

นายอินทพร สิงหนิตร : ข้าพเจ้าเห็นว่าสำหรับบุคคลที่ควรจะมี
 พุดาสภาด้วยฝ่ายหนึ่งและซึ่งสภาฝ่ายหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นเป็นฝ่ายซึ่งสภา
 แต่พูดต้องเห็นเป็นสองสภา ข้าพเจ้าคิดว่าควรที่จะเห็นผลสภาเดียวบ้างเพราะ
 ญัตติขึ้น แต่กล่าวหากว่าท่านประธานฯ เห็นว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้าก็จะพูดโดย
 ทั่วทุกข ๒ สภา แต่พูด ๒ สภาทั้งนั้นสภาเดียวไม่ได้อันเสีย ข้อให้ท่านพุดา
 ฝ่ายหนึ่งสภาเดียว ฝ่ายหนึ่ง ๒ สภา

LIRT

ประธานสภาจังหวัดจันทรมณู : เขี่ยถั่วดำซอมีปวยอย่างสดับ
คิดตราเป็นรัฐสภาหรือสงฆ์ได้ญัตติขงใช้ซิมจะสงฆ์ และบงเทญเบญ
ลงถันไปถนเด้าจวศรพงจวกรบะระองดาบะ พวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์
ท่งจกในกรรมาจกเด คชระเออปวยอว่งท่งถนเด้าของคชระเออ กช
ท่งจวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์ กชระเออ, ออมตพปวยสงฆ์ เพชรระเออ, กช
บงเทญไปถนเด้าจวศรพงจวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์ ในกรรมาจกเด
ไว้ถ่อถัน จะพงคชวามถนข่งจวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์

นายอินทรี สิงหนตร : ข้าพเจ้าขอเดิ่นอระเพราะญัตติ
ข้าพเจ้าขอเดิ่นอ

ประธานสภาจังหวัดจันทรมณู : จะเพราะถันขอเบญถัน
ให้สดับถัน

หลวงประภคอบนิตสาร : ข้าพเจ้าเห็นจกถันสดับถัน แม่พุด ๑
ถ้ามามารกจวง แต่ข้าพเจ้าพวาไม่ถนเด้า อย่างข้าพเจ้าเอง
คือข้าพเจ้าเห็นถนเด้าอย่าง ถ้ามถนเด้า ๑ ถนเด้า และถนเด้า ๒ อย่าง
ถนเด้าจวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์ ข้าพเจ้าไม่ถนเด้า ๑ อย่างเพอสงฆ์ให้ถนเด้าถน
ข้าพเจ้าพุดไม่ถน

นายอินทรี สิงหนตร : ข้าพเจ้าขอให้ถนประธาน ขถนที่ระชม
คจวกรบะระองดาบะปวยสงฆ์ คือถนเด้าจวกรบะระองดาบะ ๒ ถนเด้า จวงถนเด้าจวกร
เวญถนเด้าจวกรบะระองดาบะ ๑ ถนเด้าจวง แต่ถนเด้าจวกรบะระองดาบะ ๑
ถนเด้า ข้าพเจ้าไม่ถนเด้าถนเด้าจวกรบะระองดาบะให้พระมหากษัตริย์ถนเด้าถนเด้า
ถนเด้า เพราะถนเด้า ๑ หรือถนเด้าถนเด้าจวกรบะระองดาบะ ๑
ข้าพเจ้าเห็นจกถัน ๒ ถนเด้า ถนเด้าถนเด้าจวกรบะระองดาบะ ๑

ประธานสภาจังหวัดจันทรมณู : ถนเด้าถนเด้าถนเด้าจวกร
จะเพราะถนเด้าถนเด้า ถนเด้าถนเด้าถนเด้าจวกร คือถนเด้าถนเด้าถนเด้าจวกร

ความเห็นอย่างไรก็อภิปรายกันถือเป็นกรรมมาธิการฟังความเห็นมาก ๆ แต่
มีผู้ขอเสนอเปลี่ยนชื่อ ให้สั้นบันทึก ผู้ใดเห็นว่าจะจะขอขึ้นให้อภิปรายสั้น
กัน ไปประชุมอีก

สมาชิกยกมือ ๒ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าควรจะอภิปรายได้
ตามความเห็นของแต่ละคนโดยไม่ต้องสั้นกัน ไปประชุมอีก

สมาชิกยกมือ ๑๖ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่าให้อภิปรายกัน
เป็นอย่างเก่า

๑๐.๓๗ น.

พระยาอรรถพิทยพิศาล : พูดกันมากแล้ว ๒ ซึ่งเลขยังไม่เห็น
พูดเสียแต่ยกที่เขียนกันตั้งเสีย ในเรื่องที่มีความสำคัญเป็นการสมควร
เหมือนกัน แต่กระผมเห็นว่าในอดีตาน เมื่อเรามาถึงว่าการศึกษาระ
เรา ประชาชนพลเมืองยังมีการศึกษาไม่ถึงขนาดพอประการหนึ่ง อีก
ประการหนึ่งประชาชนของเราที่กระทรวงมหาดการเมืองนั้นหรือที่เขาได้มา
เมืองนั้นน้อยเหลือเกิน หรือเกือบจะไม่มาได้ เช่นสมาชิกพม่ามาเมื่อก่อน
แม้รัฐธรรมนูญของเราจะถูกตั้งถูกตราห้อย่างไร คำสั่งคำไม่เขาใจได้
หรือจะร้องไห้เสียตาย ด้วยเหตุนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของพลเมืองเรา
ยังอ่อนเป็นอันมาก ที่ตั้งว่าการศึกษาอ่อนเพราะอะไร บัดนี้เด็กตั้ง
ต้นคิดตั้งทำมีเลข ๙ แล้วมี ๆ เพราะเหตุว่าประชาชนพลเมืองของ
เราไม่มีการศึกษาก็ไม่มีชุด ด้วยเหตุข้างนี้จึงเป็นการสมควรหรือถ้อย
ว่าเราจะปล่อยไปไม่แต่สามวันโดยราษฎรแล้ว มีแต่สภาเถียงกัน
บัญญัติซึ่งเป็นของสำคัญแล้วน่าจะไม่เห็นผลใดด้วย และ ผู้เรียก
รัฐธรรมนูญของต่างประเทศเขาเคยกล่าวให้ฟัง เขามักชมเราเขากล่าวว่า

LIART

ไม่ว่าปกครองระบอบประชาธิปไตยจะต้องคำนึงถึงว่าประชาชนได้ มีความรู้
 ได้รับการศึกษาอบรมเพียงพอ มีความรู้ ในการบ้านการเมืองเพียงพอ
 สมควร ให้คิดเทียบกัน ถ้ามีคณะระบอบประชาธิปไตยจะเป็นไปไม่เป็นที่
 การสมบูรณ์ถึงทุกยุคทุกสมัยด้วย เหตุที่การศึกษาของประชาชน
 พอเพียงไม่ได้อย่างใจใช้ จึงเห็นว่าสภาปฏิวัติไม่เหมาะที่จะแก้ประกาศ
 ของเรา จึงสมควรจะมีสภาหนึ่ง อีกสภาหนึ่งนั้นจะเป็นอย่างไรวิสัยภาพของ
 เราอย่างไรหรือสภาอะไรก็ตาม แต่เพื่อ ให้มีชนสองสภาจะได้รับเอากฎ-
 หมายต่าง ๆ ที่สภามีหน้าที่ออกไปนั้น เพราะกฎหมายเหล่านี้จะเป็นกฎหมาย
 ที่บังคับประชาชนและเป็นกฏที่ โทษแก่ประชาชน เพราะฉะนั้น
 ควรจะให้มีอีกสภาหนึ่งได้รับไป ได้โดยตรงเป็นหลักการประกันความ ปลอดภัย ของ
 ประชาชนและในการที่ออกกฎหมายเช่นนั้นก็จะเป็นการที่สมเหตุสมผลด้วย สภาเดียว
 เป็นความคิดเป็นก่อนหนึ่ง มีบุคคลคณะหนึ่งที่เขาไปทำกัน ทนกันตกร่างกัน
 ขึ้น กฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรทำกันมาแต่ร่างไม่ตรงกับวิถีดำเนินการ
 ของรัฐบาลเช่นเป็นมาแต่สมัยก่อนเช่นออกกฎหมายการกึ่งการ อนุ ธิระไว้ กั้น
 ในขณะรัฐบาลจะรับเอาไปดำเนินการ ไม่ได้เป็นการขัดข้องแก่กิจการ
 ต่าง ๆ แต่ด้วยผู้แทนราษฎรก็มีอำนาจจะเอาพระราชบัญญัติ เช่นรัฐบาล
 กั้นซึ่งการออก... ถ้าเพิ่มเรามี ๒ สภาเช่นนี้แต่จะไดกันชนในชนเพื่อไม่
 ได้โดยสภาผู้แทนราษฎรระหว่างสภาผู้แทนกับรัฐบาลด้วย และในการที่ถ้าเช่น
 สภาผู้แทนที่รับมีเหมือนคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาจจะมีความคิดเห็นความเห็นผิดเพี้ยนไป
 กันบ้าง เพราะเหตุว่าบุคคลหนึ่งว่าแต่คนบุคคล บางทีเกิดความระงมมา
 บ้าง ด้วยประการที่ต่าง ๆ นี้ เพราะฉะนั้นถ้าเรามีสภาอีกสภาหนึ่งคอยรับ
 พิจารณาตรวจสอบให้เหตุผล โดยที่ขอคนแต่จะได้ประโยชน์ เพียงแค่สภา
 ผู้แทนราษฎร... สภา ผู้ช่วยชนกัน ศาลของชน ศาลฎีกา เช่นนี้เพราะ
 ...ในทางนี้และในทางอื่นของคนได้รวมกัน... แต่อย่างไร
 ...ในทางนี้และในทางอื่นของคนได้รวมกัน... ก็น่าจะเป็นเช่นนี้ไป

สภาที่ออกกฎหมายบังคับบุคคลเป็นจำนวนหลายสิบด้านเช่นนี้ ก็น่าจะได้ออกสภาหนึ่งซึ่งได้เป็นที่ยอมรับหรือให้ออกความคิดเห็นที่จะได้ให้เป็นการปลดปล่อย และเป็นที่ถกเถียงกันของประชาชนเป็นการสมควร ด้วยเหตุนี้จึงมีความเห็นว่าจะสมควรจะมี ๒ สภา

๑๐.๔๔ น.

นายอินทร สิงหนตร : ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะมี ๒ สภาแต่ไม่ใช่เหตุผลอย่างที่ท่านสมาชิกผู้เกียรติคุณทั้งหลายได้ไปเมื่อก่อน เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะมี ๒ สภาเท่าที่ได้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภามารัฐสภาว่าสภาเดียวบางที่ทำอะไรเร็วเกินไป ควรจะมีอีกสภาหนึ่งซึ่งเป็นสภาสำหรับยังเป็นที่สำหรับไม่ทำอะไรเร็วเกินไป แต่ว่าในความเห็นของข้าพเจ้าที่จะให้มี ๒ สภา นายข้าพเจ้าไม่เห็นอย่างที่ท่านสมาชิกเมื่อก่อน ในข้อที่วาระชวยยังไม่เข้าใจได้แก่การเลือกตั้งพอ แต่อีกจะให้พระมหากษัตริย์เลือกตั้งเราเคยอภิปรายมาแล้วก่อน ดูเหมือนจะรับกันในหลักการนี้ ข้าพเจ้าขอมีคำพูดของท่านสมาชิกผู้เกียรติคุณทั้งหลายที่บอก ว่าพระเจ้าแผ่นดินปกเกล้าแต่ไม่ใช่ผู้ปกครอง ในเรื่องปกเกล้านี้ ข้าพเจ้าคิดว่าเราขอ ให้พระเจ้าแผ่นดินถวายพระราชอำนาจให้จากปกเกล้า แม้ว่าจะเลือกตั้งผู้สำเร็จ หรืออะไรราชฎหราชอาณาจักรจะไม่เอาลงไป จะไม่อภิปรายกัน เป็นแต่เพียงสภาจะรับทราบที่มีมาตอนถึงการปกครองนี้ เราถือว่าการปกครองนี้เป็นของราชฎโดยราชฎเพื่อราชฎ เพราะฉะนั้นในเรื่องเช่นนี้ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะทำการเลือกตั้งสมาชิกทั้งสองสภา ในสภายี่แทนนั้นเป็นการเลือกตั้งโดยตรง ข้าพเจ้าเข้าใจว่าชอบรับกันแต่ไม่จำเป็นต้องพูด แต่สภาทั้งสองซึ่งเป็นสภาบงกัน ข้าพเจ้าก็เห็นว่าอำนาจในการเลือกตั้งการแต่งตั้งก็จะต้องมาจากราชฎ แต่ว่าเราจะไม่เลือกตั้งโดยตรง คือถ้าเราเลือกตั้ง ๒ นี้ คือจะให้บุคคลเลือกตั้งหรือองค์การเลือก จะให้การเลือกตั้งอย่างไร

LIART

สภาผู้แทนคั้ง ๒ สภาขึ้น บัญชีคดีเกี่ยวกับเรื่อง โฉนดเปลี่ยนแปลงเขตพื้น
ยั้งต้องทำไปถ้าชำโดยไร้เหตุผล ทำให้ข้าพเจ้าจำใจเกิดความเห็นเช่นนั้น
ในอุ้งมือสภาไม่มีสมาชิกผู้มีอำนาจมีตนคนเดียวไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้ง
แม่ฮ่องสอน แม่ต่านและท่าสองยางจนถึงจังหวัดตากไม่มีใครเคยไป และสภา
ผู้แทนทั้งหมดที่โคได้เลือกกรรมการฯ ไปทำงานร่วมกับข้าพเจ้ามีข้าพเจ้านี่
แต่มีผู้แทน ๒ คน....

ประธานสภาผู้รั้งรัฐธรรมนูญ : จะไปกันใหญ่ ข้าพเจ้าก็ฟังดู
ไม่ชอบการที่ทำงานหรือการไปคนเดียวจะหาว่าข้าพเจ้ามีอคติเพราะว่าข้าพเจ้านั้น
อุ้งมือสภาขึ้น (แต่เรื่องทอภิปรายคือเรื่องนั้นอาจจะเป็นเรื่องการเพาะรายก็ได้
ข้าพเจ้าไม่อยากจะถามหรือถาม แต่ที่ทำงานข้างตงเรื่องคนที่ไม่เคยไปแม่ฮ่อง
สอนซึ่งเมื่อเจอข้าพเจ้าก็พูดประสาชรัยซึ่งเป็นผู้ว่าราชการแม่ฮ่องสอนก็ได
นั่งอยู่ไหน มีข้าพเจ้ายกคอกอย่าง เราอย่าพูดกันตักถา ถาพูดไปแล้วจะมึนค
นอีกก็อาจจะบอกความไป เรื่องอุ้งมือสภาขึ้นไหน ๆ เราก็จะวางกันใหม่ เราจะเอา
สภาเดียวหรือ ๒ สภาถ้วกันไป ถ้าเราถ้วถองไปอุ้งมือสภาก็มีอยู่กัน ๑๐ คน
แล้วจะเอาเรื่องอุ้งมือสภามาทำให้สภาผู้รั้งเราเสียเวลา ข้าพเจ้าอยากจะให้ค
แต่ตรงไปว่าจั้งเป็นอคติความมากมาย เพราะข้าพเจ้าได้ฟังคแล้ว เพราะฉะนั้น
อย่าเอาเรื่องอุ้งมือสภาขึ้นมาพูดถา ว่าเรื่องขึ้นไป

นายชูชีพ หงษ์สวัสดิ์ : บางทีสมาชิกอุ้งมือสภาและที่นำประ
ธานฯ อาจจะไปใจผิดไป คือข้าพเจ้ายกความเห็นตามสมาชิกหนึ่งชั้นที่นำ
ทำงานรวดเร็วไม่มีประโยชน์ แต่ข้าพเจ้าจำทำงานรวดเร็วเป็นประโยชน์
เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ควรจะเร็วได้ก็เร็วไป แต่เรื่องใหญ่เกี่ยวกับ ๒ สภาขึ้น
มีอำนาจบ้าง ข้าพเจ้าจะให้เห็นอำนาจบ้างอย่างไร

ประธานสภาผู้รั้งรัฐธรรมนูญ : ถาท่านพูดคไปข้าพเจ้าไม่ท

นายชูชีพ หงษ์สวัสดิ์ : ข้าพเจ้าก็ถองไปนั้นที่ค
สมาชิกที่จังหวัดพะเยา ที่ดำเนินไปตามถแม่มักไม่มีความจริง เพราะ

เหตุว่าเพิ่งเกิดหลังเพิ่งมีไม้กับเท่านั้นเอง ข้าพเจ้าเอาให้ฟังทว่าคนชั้นไป
ถึงแม้คำนั้นไม่เป็นความจริง เพราะตามถนัดตามมันเกิดชั้นที่หลัง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนัญ : ขอให้พูดในหลักทั่ว ๆ ที่พูดมัน
ไปละเพราะเรื่องเรา ข้าพเจ้าอยากจะให้พูดด้วยกัน ให้เต็มที่ทั้งนั้นและเมื่อเป็น
เช่นนั้นมันก็จะพูดกันไปใหญ่เพราะต่างก็พูดกันได้เต็มที่ทั้งนั้น

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ : พูดอย่างเมื่อกี้ไม่ได้ ทนข้าพเจ้าจะ
ได้พูดในหลักทั่ว ๆ ไป คือในการที่ข้าพเจ้าอยากจะมีสภาเดียวกัน และ
ที่ข้าพเจ้าได้ฟังเพื่อนสมาชิกต่างถึงในต่างประเทศ และว่าเราควรจะมีสภา
เดียวกัน ข้าพเจ้าไม่อยากจะเอาของต่างประเทศมากล่าวในที่นี้ ข้าพเจ้าว่า
เราควรจะมีสภาเดียวเท่าที่ใดเป็นมาแต่ในระหว่างที่เราได้เปลี่ยนแปลง การ
ปกครองมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ คือเป็นเหตุการณ์ของประเทศไทยโดยเราเอง
แต่ก็ในต่างประเทศก็เขามีสภาเดียวกัน เขาอาจมีความเป็นมาแตกต่างกัน
กับเรา แต่สำหรับประเทศไทยเราข้าพเจ้าว่าเราไม่เหมาะที่จะมีสภา
อย่างต่างประเทศ แล้วในปัญหาที่ว่าเราควรจะมีสภาเดียวกันเพราะเหตุว่า
เราเคยมีสภาเดียวแล้วและเราก็รู้ว่ามีปัญหาอย่างไร แล้วนับแต่ที่เราได้
เปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ ๒๔ ๗๕ มาแล้ว ถึงแม้ว่าเรามีสภาเดียวเราก็มี
สมาชิก ๒ ประเทศแยกกันอยู่ มันก็ไม่ใช่อะไรกันเสียแล้วมันก็เป็นผลดี
ที่เราได้ดำเนินการปกครองมาอย่างนั้น แล้วที่มันทำกันสมาชิกได้กล่าว
ว่าเป็นอย่างไรเป็นอย่างนั้น ทว่าก็ยากที่ไม่ได้ความ แต่เมื่อเราได้เปลี่ยนแปลง
การปกครองมาตั้งแต่ ๒๔ ๗๕ มา ได้เป็นที่รู้จักกันแล้วจวบเมื่อรวม ๒ สภา
นั้นไม่เกิดผลอย่างไร และถ้าเรามีสภาเดียวแล้ว และเราเปิดโอกาสให้คน
เราเข้ามาเลือกเราเองได้เต็มที่ เปิดโอกาสให้สมาชิกที่จะเข้ามาด้วย
ความบริสุทธิ์ใจเข้ามาดำเนินการ แล้วเราก็มี ๒ สภาอย่างนี้จะจะเป็นการเปิด
โอกาสให้ของพวกหนึ่ง ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแต่จว่าเป็นมาอย่างไร จะ
เป็นว่าสภาการปกครองนั้นผลจากคดีของตนอยู่ในกรุงเทพฯ เท่านั้น ที่นัก

LIART

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ขาดการปกครองกันได้ คือส่งมาเลือกจากคน
 ทั่วประเทศฯ เช่นไปดำเนินการปกครองแต่ผู้แทนที่เดิมคนเสียเลือกตั้งที่มาจะทำงาน
 ให้ประเทศชาติอย่างจริงจัง เมื่อเลือกตั้งเข้ามางในสภาก็เข้ามางอยู่กับ
 คนอีกพวกหนึ่งซึ่งไม่ได้เลือกตั้งมาเหมือนเขาอย่างที่เขาเข้าได้กราบเรียนเมื่อ
 ก็นั้น แต่ถูกห้ามไม่ให้พูด อีกอย่างหนึ่งเขาเจอรายนัยว่าราษฎรของ
 เขาที่มีสมาชิกบางคนกล่าวหาว่าไม่ได้รับการศึกษาเพียงพอ ความจริงก็เป็น
 ความจริงอยู่ที่การศึกษามีถึงขนาด แต่ว่าผู้ที่สนใจในการเมืองนับว่าจนวน
 คนเต็มจำนวนมาก ไม่ใช่มีน้อย แล้วคนที่ ๆ ก็ทำได้ในการที่จะให้ไปสมัคร
 รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนเข้ามา การคิดว่าผู้แทนราษฎรที่ราษฎรเลือกตั้งเข้า
 มาเป็นผู้แทนไม่ได้ความเป็นผู้ขาดที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นอธิบดีขาดอย่าง
 เขาเข้าได้ยื่นและนั่งฟังตลอดมาหลาย ๆ ปีแต่การศึกษามีถึงขนาดราษฎร
 เลือกผู้แทนนั้นไม่ได้ไม่เหมือนอังกฤษอเมริกันเป็นอธิบดีอย่างหนึ่งที่จะขาด
 ในอธิบดีการปกครองที่เห็นมาแต่ว่าการปกครองระบอบ ๒ สภาซึ่งมีในปี พ.ศ.
 ๒๔๗๕ ก็ไม่มีทำอะไรให้ผู้ปลดไป ถ้ามีสภาเดียวอาจจะดีกว่านี้ เพราะ
 ผู้แทนมีโอกาสดำเนินการได้เต็มที่ ไม่ต้องห่วง โน่นห้องนี้ พังพรวิคทองพวก
 ตรีอะไรก็ตายอย่าง ถ้าเปิดโอกาสให้มี ๒ สภาแล้วในรัฐธรรมนูญข้อ
 ไปเราก็บัญญัติว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากสภาผู้มาจจาก ๒ สภาที่เองถนัดเมื่อ
 เช่นนั้นนายกรัฐมนตรีไม่มีโอกาสที่ผู้แทนราษฎรที่เลือกตั้งเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี
 ไปได้ ๆ ๆ ก็อยู่ในคนของกรุงเทพฯ นี้เองเขาเข้าไม่เห็นด้วยที่จะมี ๒
 สภาเราควรมีสภาเดียวที่จะมีประโยชน์ในการบัญญัติกฎหมาย ความ
 จึงเกิดประโยชน์เพราะเหตุว่าอำนาจในการบัญญัติถ้าหากว่าเราเขียนกฎหมาย
 รัฐธรรมนูญเหมือนที่เป็นมาแต่ให้อำนาจพระมหากษัตริย์เป็นการเพียงพออยู่
 แต่ไม่จำเป็นที่จะมี ๒ สภา ส่วนเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับถ้าหากว่ามี ๒ สภาจะ
 เกิดประโยชน์เช่นเดียวกับท่านผู้แทนคน หนึ่งที่อยู่ห่างไกล ออกไปเรื่อยมา เมื่อถก
 เป็นเรื่องของต่างประเทศเขาไม่ใช้เรื่องสำหรับเมืองไทย ถ้าเมืองไทยเข้าฟ้า

ไม่เห็นด้วยเพราะไม่จำเป็น พฤติการณ์ของเมืองไทยคือไปเจตนาควรเป็น
 ว่าให้มีการเลือกตั้งตัวแทนราษฎรเข้ามา ถ้าหากว่าจะมี ๒ สภาก็คือจำนวน
 สภาที่ ๒ มารวมกับสภาที่ ๑ แล้วเลือกตั้งมาด้วยกันแล้วมาแบ่งในสภาเดียว
 สำหรับ ๒ สบายังกว่สภาเดียวเพราะเหตุว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีโอกาส
 ได้คบกับสมาชิกอีกสภาหนึ่ง เมื่อทำอะไรไปแล้วก็ตั้งไปอีกสภาหนึ่งไม่มี
 โอกาสมาด้วยกัน นอกจากจะมีการประชุมร่วมกันในบางอย่างบางอัน บาง
 กรณีเท่านั้น ถ้าเลือกตั้งมี ๒ สภาให้เลือกมาให้หมด สภาสูง ๑๐๐ คน
 สภาล่าง ๑๐๐ คนก็เลือกตั้งให้หมดแล้วมาแบ่งสภาผู้แทนสภาเดียว เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าเห็นว่าควรมีสภาเดียวไม่ควรมี ๒ สภา

พ.อ. กำนัน จ้างภูมิเวท : ในกรณีที่ขออภิปรายในเรื่องว่า
 สภาเดียวหรือสองสภานั้น กระผมเห็นว่าจำเป็นคือว่าถ้าจะกระทำได้อ่าง
 ทาง แต่ว่ากระผมเห็นตรงกันข้ามกับท่านสมาชิกที่พูดเมื่อตะกั้น การที่
 กระผมเห็นว่าการ ถ้าสภาเดียวกระผมอยากจะทราบเงื่อนไขอะไรอะไร คือพูด
 กันคนละทาง ผมอยากจะทราบเงื่อนไขในการปกครองประเทศนั้น ตาม
 ธรรมชาติมนุษย์หรืออะไรหรือหนังสือหรือสิ่งใดก็ตามที่ต่างกันหน้าตาต่าง ๆ กัน การ
 ที่จะอยู่เป็นประเทศชาติก็เป็นจะต้องมีผู้นำคนหนึ่งอย่างที่เป็นมาแต่ การ
 ที่จะเป็นผู้นำนั้นก็จะต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถจึงจะเป็นผู้นำได้ ฉะนั้น
 หมู่ละเพราะเหตุที่ร่วมกันเป็นประเทศ มีการศึกษาของเราได้เรียนรู้เท่าเทียมกัน
 เป็นคน ๆ กันมาตามลำดับ ฉะนั้นพอเมื่อถึงยุคระบอบระบอบใด ๆ เหล่านี้
 ยุคสมัยหรือระบอบเป็นของธรรมชาติแต่เมื่อเรามาถึงการศึกษาแล้ว คนที่อาจ
 จะมีความรู้เท่าเทียมกันกันได้ จึงได้มีระบอบรัฐธรรมนูญหรือมีการปกครอง
 แบบประชาธิปไตยขึ้น ตามต่างประเทศที่กระผมทราบมาอย่างใด ๆ ก็คือผม
 ไม่เคยผ่านเมืองนอกเมืองนาอย่างคนของเขา คือรู้จักว่าในการที่ชาติใดระบอบ
 ประชาธิปไตยกันมานาน เขาถือว่าเป็นคน ๆ เรียบกว่าแต่ก็บ้ายแต่ก็ คือตั้ง

แม้จะ มีราษฎรเลือก ขึ้นมากำเป็น จะต้อง มีสภา ชนสูง หรือ สภา ชนนาง อย่าง
 อังกฤษหรือประเทศอื่น ๆ ทำมาตามที่กระผมได้ยื่นได้ฟังก็เป็นมาอย่างนั้น คือ
 แปลว่าคือมีการ ได้มีผู้ทักผู้ใหญ่มีความรู้สูงได้มายืนหรือได้เห็นยอดความ
 คิดความเห็นให้แก่บรรดาสมาชิกรัฐสภาได้เลือกตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ หนึ่ง
 มาคิดถึงว่าเขาทำเป็นต้น ๆ ตยตมาจนกว่าพลเมืองของเรามีการศึกษา มี
 ความรู้ได้เต็มกันเป็นจำนวนมากแล้ว สภาชนสูงนั้นก็ค่อย ๆ ลดอำนาจลงไป
 เป็นต้น ๆ อย่างนี้เป็นต้น เราจะเปรียบเทียบคนชายชนมั่งหรือคนที่อยู่ตาม
 บริษัทต่าง ๆ นั้นมีความรู้ปริญญาแทบทั้งสิ้น คนประเทศของเรามีความรู้
 สูงๆตยตจนชั่วราษฎรก็มีความรู้สูง ๆ แต่สำหรับประเทศไทยที่เรากำลังจะ
 ในขณะนี้ คนที่มีความรู้อะไรตยตอะไรต่าง ๆ แม้แต่ในจังหวัดจะหา
 ปริญญาสักคนก็หาไม่ได้ เป็นอันว่าประชาชนสามัญจะเป็นพ่อค้าต่าง ๆ ของ
 คนไทยก็ยังไม่มีความรู้สูงที่เรียนจากมหาวิทยาลัยสูง ๆ ส่วนเมการการค้าก็อยู่
 ในมือต่างค้าเห็นอยู่ตยตทั้งจนและฝรั่งที่มาเมืองไทยนี้ ความรู้ก็ก่แปลว่า
 เรายังมีความรู้ไม่เท่าเทียมกันอย่างเขา ฉะนั้นในการที่เราจะให้ราษฎรเลือก
 ผู้แทนเข้ามาจึ่ง แล้วพวกนั้นเป็นรัฐบาลเป็นรัฐมนตรี ส่วนราชการ
 ประจักษ์ที่เรียนมาโดยเฉพาะที่ เป็นชั้นนาย ข้าราชบริพารตยตจน อธิบดี หรือ
 ปลัดกระทรวงเหล่านี้ เขาไม่รู้ก็อย่างไร ซึ่งคนที่ไม่รู้เรื่องราชการก็ตั้ง
 งานผิด ๆ พลาด ๆ การเลือกต่าง ๆ ก็อาจลดน้อยลงไปเป็นลำดับ แต่
 ในการที่เราอยากจะทำให้เป็นประชาธิปไตยอย่างประเทศเขานั้น กระผมก็คิด
 ว่าเราควรจะทำเป็นต้น ๆ ไปก่อน จนกว่าการศึกษาของเราจะมีทองดี หรือ
 มหาวิทยาลัยของเราจะมีตยตตามตยตทั้งจังหวัดหรือตยตภาค หรือประชาชน
 ส่นใจทั่วประเทศแล้ว เราจะทำอย่างตยตกำลังในราชของอะไร เพราะว่าขณะนี้
 มีปัญหาในการที่ถามคำถามเดียวหรือ ๒ คำถามนี้ นั่นคือที่การที่จะดูตามแต่
 เหตุผล ฉะนั้นกระผมตั้งคำถามด้วยคำถามกระผมได้คือว่าประชาชนจะตยตคนกลางหนึ่ง
 และตยตคนหนึ่งให้แก่พระเจ้าแผ่นดินทรงเลือก หรือกระผม ๒ คำถามควรวางคำถาม

ต่างนบนเป็นประชาชนเด็กกมาโดยละเพาะ ส่วนสภาตั้งนักศอวระให้พระ
 เจ้าแผ่นดินเป็นผู้ทรงเลือก อย่างวรมังการก็มีข้อความคล้ายคลึงกัน แต่ท
 ภาหากว่าเราจะให้ในสภาต่างนบ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเลือกมาเพียงกึ่งหนึ่ง
 หรือ ๒๕ % ตามที่ตนเห็นควรว่า และอีกครึ่งหนึ่งราชฎรเลือกกเป็นเรื่องของ
 วอเลือกอย่างนักอาททำไ้ แต่ภาหากว่าการกระทำเช่นนี้มีผู้มฐฐานอย่าง
 เดียวกันมาประชมสัมภาเดียวกันอย่างนี้ ก็รู้สึกอย่างไรชอบกดี การททาง
 ราชฎรเลือกมาครึ่งหนึ่งและทางพระเจ้าแผ่นดินเลือกมาอีกครึ่งหนึ่ง แล้วมา
 นั่งรวมกัน กระหมกเห็นว่าไม่น่าจะเป็นท่านองนบ ก็คงมีความขัดข้องอยู่
 เป็นธรรมดาหรืออาจจะไม่กุดมเดียวกันเป็นอย่างตักได้ ถ้าหากว่าเราคิด
 เสีย ๒ สภา คือสภาหนึ่งให้ราชฎรเลือกโดยละเพาะ สำหรับที่ระมาณจวอ
 การออกกฎหมายหรือสิ่งกที่ตามวฐฐานสาค่อยประกวไร อย่างนักเป็นกร
 คุมศอว ความเห็นผมยงกับหน้าตอไปว่าถ้าผู้แทนที่ราชฎรเลือกมานัก
 ภาที่จะไม่มายมายามอะไรมากนัก ศอวระให้ข้อคิดเห็นละเพาะดังที่เสียหาย
 หรืออะไรที่วฐฐานทำไปหรือสิ่งกตามเมืองของคนนบซึ่งชอบกพออะไรที่มาร
 แจงให้วฐฐานทำเพื่อจะไ้โดยออกกฎหมายให้เป็นกรว้อยบ้อยเพื่อจะให้บ้พวรม
 แก่ตักคนนบ ๆ นี้ความเห็นของผมอย่างนี้ คือไม่มีความหมายว่าอยาก
 ให้มาใ้โดยองไรกันมากนัก จนเป็นทงที่ทะเลวกันไปมากจนบ้พทาง
 กอนเมือง น้เป็นความเห็นของผมอย่างนบแต่ว่าเมื่อเราใ้บ้พมาอย่างนบ
 แล้วตักใหม่ทงที่จะทำอะไรไ้ แต่สภาต่างนบศอวระมีราชฎรเลือกมาโดย
 ละเพาะ สำหรับวณจวอตามกเป็นไปอยทกวันน้ส่วนอีกสภาทงซึ่งเป็นสภาต่าง
 ซึ่งเรียกจวอวรมังการศอวระให้พระเจ้าแผ่นดินเลือก พระเจ้าแผ่นดินก็ไ้เลือก
 คนที่เสียทงวณวการอะไรมาอย่างน้อยชนนึ่ง สนพดเวอนกทหมายความว่า ตา
 แต่ช้เพคยเป็นช้ทงองวณไปหรือทงหน้ากของชนนึ่งไปซึ่งเสียทงงานปกครกหรือไ้
 เพคยการคาง ๆ มาโดยครบถ้วนแต่ถ้าเป็นชนนบช้ทงการเลือกทงหมายความ
 ทั่วกเป็นช้ทงหน้ากชนนึ่งไปอย่างนี้ เพราะเพคยปกครกคนนึ่งนบมาถด้วยชนนบ

ความรู้อื่นๆ ใดๆ สำหรับวินิจฉัยในกิจการต่าง ๆ ของรัฐเป็นการช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างหนึ่งจะไปรอด ถ้าหากว่าจะเป็นสภาเดี่ยวอย่างว่าแล้ว กระผมเห็นว่าจะไปไม่รอดสภาเดี่ยวหรือ สองสภาก็ตามถ้า ราษฎรเลือกขึ้นมา โดยจะเพราะแล้วจะไปไม่รอดโดยแท้

๑๑.๐๖ น.

พล.ท. จีระ วิชิตสงคราม . ผมมีความคิดเห็นว่าสำหรับสภาผู้แทนที่มีสมาชิกประเภทเดียวหรือสองประเภท ความจริงเราถือว่าเป็นสภาเดี่ยวไม่ใช่อีสองสภา ในความคิดเห็นของกระผมเห็นว่าสภาผู้แทนนั้นไม่ควรจะมีสมาชิกประเภทอื่นไปประกอบอยู่ในนั้น เห็นว่าควรจะเป็นสมาชิกที่ราษฎรเลือกขึ้นมาโดยตรง เพราะว่าต้องการ อยากรจะทราบว่าคุณมีความคิดเห็นของราษฎร โดยแท้จริงหรือที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของราษฎรมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ สำหรับในรัฐธรรมนูญของเราที่มีบัญญัติไว้ว่าเราทำเพื่อราษฎร เพราะฉะนั้นในการที่ผู้แทนเข้ามาอยู่ในสภานั้นเป็นปากเสียงของราษฎรโดยแท้จริง เมื่อมีความมุ่งหมายเช่นนั้นแล้ว ผมคิดว่าเราควรจะมีสภาต่อไปหรือไม่ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหากว่าเรามีสภาเดี่ยวขึ้นมา คำนี้ความจะมีความดีอย่างไรบ้าง ก็หมายความว่าเราขอให้มีสภาเดี่ยวแต่ถ้าหากว่าส่งจำนวนขึ้นไปก็ตกเป็นหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ หมายความว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ที่ยกย่องสำหรับสภาผู้แทน การกระทำเช่นนี้กระผมรู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนระหว่งสภาผู้แทนกับพระมหากษัตริย์ได้ เพราะเหตุว่าไม่มีการยกย่องในคนอื่น ๆ ร้อยกรองขึ้นไป ในคนต่อมาที่กระผมมีความคิดเห็นเอง โดยไม่ได้ศึกษาทางนี้มาโดยเฉพาะ มีความเห็นว่าฝ่ายสภาผู้แทนนั้นเอง ถ้าหากว่าในคราวใดเมื่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งที่ได้เสียงในสภามากที่สุด หมายความว่าเกินกว่าจำนวนของสมาชิก ฝ่ายสภาผู้แทนนั้น ถ้าขณะใดเป็นเช่นนั้นเองก็เป็นอันเข้าใจว่าประเทศนั้นเราเท่ากับ

LIRT

ว่าเป็นการปกครองด้วยพรวิคนหรือระบอบหนึ่งของเรามีเกณฑ์ว่าถ้าผู้แทน
เรามีระยะเวลา ๕ ปี ถ้าหากว่าพรรคใดมีเสียงสมาชิกในสภาผู้แทนมากกว่า
ครึ่งแล้ว การที่จะทำอะไรก็ตามารกระทำได้ออก และก็จะรวมบริษัทกันถ้า
เราจะทำในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนก็ได้ นี่เป็นประการที่ ๑

ในประการที่ ๒ นั้นกระผมเห็นว่าในบางกรณีในทางตรงกันข้ามคือ
ฝ่ายสภาผู้แทนเองมีพรรคเล็ก ๆ น้อย ๆ หลายพรรค การที่จะประกอบเป็น
รัฐบาลก็จะต้องอาศัยพรรคเล็ก ๆ นั้นมารวมกัน ยกตัวอย่าง เช่น ในต่าง
ประเทศคณะรัฐบาลจะประกอบขึ้นได้ก็องอาศัยพรรคเล็ก ๆ ให้เข้ามารวม
แต่ในประการสำคัญที่สุดคือว่าพรรคเล็ก ๆ นั้นก็มีข้อตำหนักรัฐมนตรีใน
บ้าง รัฐมนตรีในบ้าง แต่ต้องมาประกอบขึ้นได้เป็นคณะรัฐบาล ถ้าหากว่า
ไม่ตกลงกันในเรื่องนี้แล้วก็จัดคณะรัฐบาลไม่ได้ การจัดคณะรัฐบาลใน
ลักษณะอย่างนั้น เป็นเหตุให้รัฐบาลล้มลุกตลกตกตามไม่หยุด คือถ้า
หากว่าเกิดพรรคย่อยขึ้นหนึ่งก็แยกออกไปแล้ว ในสภาผู้แทนก็ไม่ได้วางใจ
กันแล้ว ฐานรัฐบาลถ่วงงันไป ด้วยเหตุผลอย่างนี้กระผมเห็นว่าการ
ที่เรามีสภาเดี่ยวแต่ไม่มีสภามัชยในทางอื่นอยู่บ้างแล้ว นี่เป็นผลนำมาซึ่ง
ความเสียหายเหมือนกัน ด้วยเหตุผลอย่างนี้กระผมเห็นว่าเพื่อไม่ให้รัฐบาล
ล้มลุกตลกตกตามบ่อย ๆ และประสงค์ไม่ให้พรรคการเมืองใดมีอำนาจมาก
เกินไป เพราะฉะนั้นก็ควรมีการมัชยไว้ ในการที่จะมัชยนี้เราก็ควรจะมี
สภาอีกสภาหนึ่งซึ่งจะเลือกขึ้นมาโดยท่านเองได้ คือจะเลือกตั้งหรือตรง
พรรคแรกไปปรกเถิด ๆ เราก็จะวินิจฉัยในคืนต่อไป กระผมเห็นว่าเพื่อ
ให้มีการมัชยหรือเห็นพ้องกันแล้วควรจะมีสภาหนึ่งที่จะหนึ่งหน้ากันไว้
เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าควรจะมี ๒ สภา

LIRT

๑๑.๑๒ น.

ร.ท. สัมพันธ์ ชินชัชวณิช : ทศกัณฐ์เวียงนครจะมีสภา
 เดียวหรือ ๒ สภาในขณะนั้น ก็มีปัญหาสำคัญอยู่เพียงอย่างเดียวคือ
 ประชาชนหนึ่งไม่พร้อมเพียง แต่ทว่าในการปกครองประเทศไทยนับแต่
 ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มาถึงขณะนี้เราได้ทดลองกันมาแล้ว ๒ อย่าง คือใน
 พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๖ เราปกครองกันมาในลักษณะที่ว่าสภาเดียว
 แต่มีสมาชิกประเภท ๑ และสมาชิกประเภท ๒ ผลที่เราได้รับมาเมื่อสมาชิก
 ประเภท ๑ และสมาชิกประเภท ๒ รวมอยู่ในสภาเดียวกันเป็นการผูกขาด
 เดิมแต่เดิมนั่นโดยมีสมาชิกประเภทที่ ๒ ช่วยเหลือ แล้วเราไปเปลี่ยน
 มาอีกครั้งใน พ.ศ. ๒๔๗๗ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๙ คือมีสมาชิกพหุสภาหรือฉว
 สภา ผลของการปกครองระบอบนี้กระผมก็มีความรู้สึกว่าจะไม่ได้ผลแต่เดิม
 เดิมหนอยัก โดยเหตุที่ข้อเสนอย่อมตามที่ข้ออ้างของทางสมาชิกผู้แทน
 โด่งกล่าวว่าการศึกษาของประชาชนยังไม่ได้ผลสมบูรณ์ เราจึงมีผู้แทน
 ที่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ อาจจำเป็นประเทศชาติเข้าไปสู่ทางคิด
 ไม่ได้ โดยเหตุนี้เรามีความรู้ความสามารถสมาชิกประเภทที่ราษฎรเลือกมาเป็น
 ที่มีความรู้รอบอย่างที่ท่านผู้แทนโด่งกล่าวแล้ว จึงเป็นผลที่จะเห็นได้ว่า
 ในการที่เราไปสู่ภายนี้ยังหนักไม่ได้ประโยชน์ เช่นเดียวกัน ตัวอย่าง เช่นมี
 พระราชบัญญัติ ๒ - ๓ ฉบับที่ผ่านออกมีสภาเมื่อเร็ว ๆ นี้แล้วต้องกลับมา
 สภาต่าง ทางสภาต่างยืนยันกลับมาฉบับใหม่ โดยถืออำนาจบังคับของประชาชน
 โดยแท้จริง กระนั้นเห็นว่าต่อไปก็เป็นอย่างน้อยเรื่อยไป เพราะฉะนั้นสภา
 ยับยั้งจะไม่เกิดประโยชน์ให้แก่การปกครองระบอบ อันนี้ประการหนึ่ง

ประการที่สอง เราจับกันอยู่พร้อมมูลแต่ถ้าผลประโยชน์ของประเทศ
 ชาติเป็นของประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะ ก็เมื่อเป็นบางของเราเองที่มี
 ประชาชนชาวไทยที่มีความรู้รอบอย่างที่ว่ากัน เช่นเดี๋ยวก่อนเขามานำไป

ไม่รอด กระผมคิดว่าจะรอดหรือไม่ รอดคงปล่อยให้ผู้ที่มีความรู้ช่วยเจ้า
ทำงานของตัวเองดีกว่าที่จะมีสภาชนฮั่นดักทางหนึ่ง จะเลือกชนใดใครก็ได้
แต่ให้ใหม่อำนาจเดี๋ยวก ไม่ได้ผลดังที่เบ็นมาแต่ดี นี่เป็นเรื่องหนึ่งที่กระผมใคร่
จะเสนอ

อีกประการหนึ่ง ท่านสมาชิกผู้เกียรติกล่าวว่ามีสัมพรรคจะให้ผู้แทน
ราษฎรที่ราษฎรเด็กเข้ามาเยี่ยมยามอะไรมาดกนัก ก็กระผมเห็นว่ามีดี เพราะ
อ้างว่ามีสิทธิผู้แทนเหล่านี้เป็นผู้ที่ราษฎรเด็กเข้ามาโดยเฉพาะ เขาตั้งมารักษา
ผลประโยชน์ของเขา แต่ว่าที่จะกล่าวว่าเขาเข้ามาเยี่ยมยามอะไรมาดกนักไม่ใช่
การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันเป็นเรื่องใหญ่ เพราะฉะนั้นเมื่อเป็น
ชนมาแต่ดี ผมเห็นว่าควรจะมีสภาเด็กดักบ้าง เพราะได้เป็นผู้แทนที่ยิ่งยวด
เด็กมาทำเพื่อประเทศชาติของเขาเอง ประเทศชาติเขาได้ประโยชน์ของคนใด
คนหนึ่งไม่

หลวงประกอบนิติสาร : โดยเหตุที่เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ และ
เท่าที่พูดมากในประเด็นระเบียบวาระที่จัดไว้ก่อนแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีความเห็น
ว่าเรื่องประชาธิปไตยของเมืองไทยนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่ามันเป็นโคกนาฏกรรม
อันเด่นเกี้ยวที่ผ่านมานี้ บ้านเมืองเราดูจะเป็นจะต้องทดลองวิชาศาสตร์
ทดลองกันไปทดลองกันมาเดี๋ยวกี่ไปไม่ถึงไหน บางท่านเห็นว่ามันเสีย
ราษฎรเด็กคงทั้งหมด เพราะเหตุว่าสภาสูงในระบอบไทยนั้นหรือสภาเด็กและ
เสี่ยหายอะไรนั้น ก็เหตุผลของท่านบางท่านเห็นว่า ๒ สภาควรเป็นพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสภาสูง แล้วราษฎรเด็กสภาสูง และราษฎรเด็กทั้ง ๒
สภาก็มี ข้าพเจ้าว่าเป็นอุดมคติ แต่แรกท่านคิดว่าสภาสูงใช้ไม่ได้ ท่านก็
บอกว่าเด็กเสี่ยเถอะ ท่านว่าสภาสูง สภาผู้แทนราษฎรเด็กสภาสูงไม่ได้
ให้ทั้งสภาสูง อะไรพวกนี้ ข้าพเจ้าว่าอย่ามองดูอย่างนั้น ชยามองดูแบบ
ว่า ๒ ประเทศเข้ามี ๒ สภา ข้อ ๑๔ ประเทศเข้ามีสภาเดียว สหประชาชาติ
รวมองค์กันขึ้นหน้าตั้งต่างว่าทำอย่างไรจะให้ไปได้ ประชาธิปไตยของเรอง

LIRT

เราเรียกเป็นประชาธิปไตยทุกคน แต่เรากริบเกินไปเรียกอย่างตลกๆจน
 ประชาชนของเราพร้อม หรือยัง ที่จะเป็นประชาธิปไตย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ด้วย
 กัน ให้เราพิจารณาให้ลึกซึ้ง ก็คำที่ข้าพเจ้าว่าประชาชนเรายังไม่พร้อม
 เพียงทีเดียว ไม่น่าหมายความว่าข้าพเจ้าไม่อยากจะให้เป็น ข้าพเจ้าอยาก
 ให้เป็น แต่ประชาชนพร้อมหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ถูกสัมภาษณ์
 ข้าพเจ้าก็อ้างจากท่านมีเกียรติและเกียรติ วังสว่างตนด้วยความพยายามด้วยคุณ
 ดวงมรดก ข้าพเจ้ายอมรับ แต่ว่าถ้าเราหันกลับมาดูความดีตามศาสดา
 ว่าประชาธิปไตยคืออะไร เราทำอะไร นายกรัฐมนตรีนั้นรู้ไหมเขาทำอะไร
 น้อยอย่างไรราษฎรได้ข้อดีเพียงเท่าใดในเวลาเดียวกัน ท่านที่เป็นผู้แทน
 น้อมหน้าไม่หันศีรษะ รับว่าใน การออกเสียงเลือกตั้งนั้นราษฎรมาออก
 เสียงด้วยอย่างเต็มที่ ๓๐% บางที่ ๒๐% ของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ข้าพเจ้า
 ไม่ว่าเราขาดการศึกษาข้าพเจ้าไม่ว่าเราอ่อนด้อยที่นิสัย ข้าพเจ้าว่า
 สติของเรารวมกันยังมี ข้อสอนให้ รู้จักว่าหน้าที่ พลเมือง นั้นอะไร ในกรณี
 แทนเราทำอะไร หรือว่าเราฆ่าเพื่อกันเกลียดกันยากัน หรือสักแต่เห็นด้วย
 ของผู้สมัครคนหนึ่งเลือก หรือเรียดคนหน้าปากเตี๊ยม เราขาด
 ความรู้เราไม่เพียงแต่ถูกใครว่าเป็นผู้หน้าส่งสาร ท่านเรากดลงยอมรับแต่
 เราผู้หนึ่งจมนั้นเป็นประมุข เราจะหนีจากระบอบการปกครองเรา
 ไม่ได้ ในประเทศอังกฤษเขามีคำกล่าวหนึ่งว่า (The King is but
 bird in the golden cage) พระเจ้าแผ่นดินเหมือนคนๆ เขาไปนั่งในกรง
 เราอย่าให้เป็นคนดังกษัตริย์เรา เราให้เป็นประมุขโดยแท้จริง คือเขาคิด
 คุณค่าที่ดีได้ โดยแท้จริงคือราษฎรของเราไม่รู้จักทำหน้าที่ของเขา คือ
 ออกเสียงหรือออกเสียงเพียงที่เห็นด้วย ๒๐ หรือ ๓๐% นั้น ไม่ไปว่าตนเอง
 ควรได้รับความคุ้มครองโดยคนอื่นหรือไม่ ท่านยอมรับโดยที่เราเห็นด้วย
 ไม่เป็นระบอบอันหนึ่งอันเดียว เป็นเพราะเราไม่ทำหน้าที่ของเราเช่นกัน ข้าพเจ้า
 ว่าต้องมีส่วนของคนที่เขาไม่รู้จักรับหน้าที่ ความใดที่เขาไม่รู้จักรับหน้าที่

LIRT

ของเราละผู้หนึ่งของเรา ใครจะเหมาะสมควรกว่าพระมหากษัตริย์ ทั้งที่เรานับ
 นับข้าพเจ้าไม่ค่านึงเลย ตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภาโดยพระมหากษัตริย์ แต่
 ข้าพเจ้าพูดด้วยความจริงใจการที่ให้พระมหากษัตริย์ แต่งตั้งเป็นสมาชิก
 นั้นบัญญัติ เป็นเพียงถวายอำนาจให้ท่าน ใช้สิทธิใช้เสียงแทนราษฎรผู้แทน
 ผู้มาดำรงตำแหน่ง แต่เขารู้จักหน้าที่เมื่อไร เมื่อเราออกสิทธิครบถ้วน คือเกิน
 กิ่งเมื่อไร ข้าพเจ้าว่าอำนาจที่เราเราถวายนักควรหมดไป คือเมื่อถึงกำหนด
 หมดไปเองจะเป็นสภาเดี่ยวหรือสองสภาก็ตาม เรามายืนคุณค่าอันเดียวหาที่
 ข้าพเจ้าเรียกว่าโคกนาฏกรรมประชาธิปไตยเมื่อเมืองไทยนี้เกิดกบฏอดัมมัย ที่มี
 สภาเดี่ยวแต่ ๒ สภาใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เรามีสภาเดี่ยวมีสมาชิก ๒ ประเภท
 คือราษฎรผู้เลือกตั้งกับที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ไม่ใช่ราษฎรผู้เลือกตั้ง
 ประชาชนก็กลัวกบฏก็กลัวว่าเต็มพวกของเจ้า รัฐบาลไม่รู้ว่ากำลังนั้นเป็น
 ผลเสียหายที่หมดตกตกตาดาน คือมาเราพยายามเปลี่ยนเป็น ๒ สภาโดยให้
 เป็นสภามีสมาชิกพวกรัฐสภา ให้สภามีสมาชิก เพราะว่ามีราษฎรยังไม่เข้าใจกันบ้าง
 หรืออะไรก็ตามก็เกิดคาน้ำชั่งก็เอาเด็กโดยมีไม้ค้ำไม้อัดแข็ง จน
 กระทั่งเกิดรัฐประหาร พวกรัฐสภาถ่มไม่ เคยจนเรากลับมาเลือกตั้งสภา
 โดยพระมหากษัตริย์เลือกตั้ง ถ้ายังมีเสียงครหาว่าวุฒิสภาใช้ไม่ได้ข้อโทษ
 ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวร้ายแต่เข็ดที่หาว่าวุฒิสภาผู้แทน ไม่เคารพผู้แทนซึ่ง
 ความจริงนั้นข้าพเจ้าไม่เถียง สมาชิกที่วามเกี่ยวข้องเขาผิด ข้าพเจ้า
 ยืนยันในทันทีว่าเขาผิด และข้าพเจ้าขออภัยให้ผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ประธาน
 รองประธานทั้ง แต่วุฒิสภามีเหตุผลเหมือนกัน แต่เหตุผลนั้นอธิบายไม่
 แจ่มแจ้งกับสภาผู้แทน ซึ่ง เกิดเขาใจผิด ซึ่งเป็นโคกนาฏกรรม อันหนึ่ง คน
 ข้าพเจ้าว่าทำไมเราไม่มาแก้ของช้อยอย่างนี้ ลงวุฒิสภากลับไม่แก้ข้อผิด
 คือราษฎรผู้เลือกตั้ง แต่ข้าพเจ้าไปไม่ได้ มีสภาเดี่ยวผู้แทนเลือกตั้งหมดเวลานัด
 ไปไม่ไหว ๒ สภาพระมหากษัตริย์เลือกตั้ง หนังสือสภาข้าพเจ้ายังไม่ไหว

เพราะว่าคดีใหญ่คือว่าก่อให้เกิดความวุ่นวาย ซึ่งกันและกัน มันจะมีอะไรไม่ถูก
 เลยว่าผู้แทนราษฎร นั้นผู้แทนพระมหากษัตริย์ไปก็คิดกันอย่างไร ระวัง
 ดั่งสัยอย่างนักไปไม่ไหว ทันท่านจะไปให้ผู้แทนเด็ก ๒ สภาข้าพเจ้าว่าไม่
 ไหวเช่นเดียวกัน แต่ว่าเมื่อสมาชิกอภิปรายพูดถึงราษฎรเด็ก ๒ สภา
 ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวอะไรในวาระนั้น ทันท่านคิดนั้นเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าขอ
 เรียนให้ท่านทราบ คงแต่ข้าพเจ้าอภิปรายมาเมื่อสักครู่เห็นถึงสภาเดียว
 และต้องสภา ทั้งคู่แล้วซี้ที แต่ว่าข้าพเจ้าขอขมาให้ฟังว่าวาระนั้นประชาธิปไตย
 ที่เราต้องการนั้นขอให้ใครมาโดยมีโปรแกรม ไม่ใช่จู่ๆ เอาประชาธิปไตย
 ขึ้นมา ประชาชนเกิดไม่พร้อมใจจะเป็น และไม่ว่าจะเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าจึง
 เห็นว่าค่อยเป็นค่อยไปโดยมีแผนการนั้นคงจะกล่าวต่อไป ความคิดข้าพเจ้า
 นั้นโดยอาศัยหลักที่ว่าราษฎรไม่ทำหน้าทีโดยบริบูรณ์ เขาสมควรเป็นประ
 ชาธิปไตยอย่างทั้งประเทศ เขาควรเป็นค่อยเมื่อเขาทำหน้าทีโดยบริบูรณ์
 แล้ว ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าในขณะนี้ขณะนี้ที่บ้านเมืองกำลังผันผวนกัน กำลัง
 ทุกรยากที่จะคงแก่ใจกันโดยขณะนี้ การที่เราจะมี ๒ สภาจะโดยวิธีไหนก็
 ตาม ข้อนี้เป็นกรณีโดยสภาฯ จึงอย่างที่ท่านสมาชิกท่านหนึ่งว่าแต่ยังมี
 มีความเข้าใจผิดกันมากเท่าไรผลที่ได้รับมีเสียหายเพียงไร โปรแกรมของ
 ข้าพเจ้าจึงมีว่าในวาระนั้นขอให้มีสภาเดียวไปก่อน คือให้ราษฎรเด็กคง
 ผู้แทนของตนเข้ามาเป็น สมาชิกส่วนหนึ่ง พระมหากษัตริย์ ใช้เสียงแทน
 ราษฎรซึ่งยังไม่รู้จักทำหน้าที่นั้นเดี๋ยวบุคคลผู้สมควรเข้ามาส่วนหนึ่ง ข้าพเจ้า
 ยังไม่ว่าเท่าไร จะเป็นเท่าไรกันหรือจะเป็นครึ่งหนึ่งของสภาผู้แทนราษฎรก็ได้
 เป็นไปเช่นนี้แล้วก็เกือบจะเท่านั้น กับต้องสภาประชุมร่วมกันไปจนกว่าราษฎร
 ออกเสียงเลือกตั้งเกินครึ่ง ของราษฎร ทั้งหมด เมื่อไรแยก ออกไปเป็นสองสภา
 ทันที เพราะว่ามีข้อพิพาทแล้ว ราษฎรชายค่อมพร้อม ถ้าขอรับโดยเราฟัง
 ประสงค์ เมื่อแยกออกเป็นสองสภาแล้วตั้งความเป็นสองมีสภาตั้งซึ่งเป็นสภา
 ยี่สิบ และเพื่อซี้คิดขึ้นมาให้ขอความเห็นทางวังพระมหากษัตริย์ ใช้อำนาจ

แยกเชิงราษฎรให้หมดไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อได้แยกเป็นสองสภาแล้ว สภา
 สูงก็ให้ราษฎรเลือกโดยทางอ้อม แต่ในระหว่างที่พระมหากษัตริย์เสด็จลงมา
 ชักมรดกสมบัติในเวลาเดียวกันนี้ ข้าพเจ้าคิดว่าขอให้เลือกตามพระราชหฤทัย
 จริง ๆ ก็อันตรายนั่นเหมือนกัน เพราะเหตุว่าทางราษฎรก็ระดมกันไปทำกันเลือก
 มาอย่างไม่สมควรหรืออะไรเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงวางขอบเขตตัวไว้ให้ท่านเลือก
 หรือวางวิสัยฐานหรือขยาย หรือแบ่งประเภทผู้ควรเป็นก็ประเภทตามความ
 เหมาะสมซึ่งท่านสามารถเห็นด้วยเราจะได้พิจารณาว่าควรแยกเพียงใด ข้าพเจ้า
 ว่าประชาธิปไตยอย่างนี้ไม่รอด ถ้าเราซึ่งตั้งก่อนท่านเราจะชอบประชาธิปไตย
 ทั้ง ๆ ที่นักการเมืองของเรายังไม่พร้อม ราษฎรของเรายังไม่พร้อมเป็นอัน
 ตรีาย อาจจะมีผู้มาชักเห็นตงตงภา ในขณะนั้นด้วย ข้าพเจ้าว่าเราไม่
 เกิดตงตงภาในขณะนั้น ก็ทำให้ออกสั้ให้ประชุมร่วมกันบ่อย ๆ ข้าพเจ้าว่าถ้าจะ
 วางข้อประชุมร่วมกันท่านต้องวางเฉพาะในเรื่องที่ท่านคิดว่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง
 แล้วให้ประชุมร่วมกัน ข้าพเจ้าว่าเรื่องของประเทศของเราสำคัญทั้งนั้น
 ท่านอาจจะมองว่าสำคัญอย่างหนึ่ง นั่นเล็กน้อยขบประเดิยอย่างท่านว่า แต่
 ข้าพเจ้าเห็นว่าการ โอนแม่บ้านทอนเห็นเด็กน้อยข้าพเจ้าเห็นสำคัญ เป็นสิ่ง
 สำคัญของประเทศเหมือนกัน นั่นสุดแต่เราจะมองงะไหน เพราะฉะนั้น
 เมื่อมีการ ประชุม ร่วมกันใด ที่เราว่า สำคัญแล้ว ท่านก็ยอมมีอำนาจมรดกซึ่งท่าน
 คิดว่าสำคัญ ก็ให้มาประชุมร่วมกันหรืออีกนึ่งหนึ่งเป็นสภาเดียวกันหนึ่ง นักม
 เป็นหัวมุงกุยท้ายมังกร ทั้ง ๆ ที่ท่านจะให้มันตงตงภาแต่บางเวลาท่านจะให้
 ตงตงภาเดียว ข้าพเจ้าว่าไหน ๆ ก็ต้องมีกรณีประชุมร่วมกันแล้วก็ให้ประชุม
 ร่วมกันทุกกรณีไม่ได้หรือ ท่านในจะคิดงะไปแยกกรณีด้วยได้ ท่านท่านว่า
 เรื่องการขบขึง การมั่งงาเคียวชาคการขบขึง ข้าพเจ้าว่ากรขบขึงนั้น
 ขบขึงใดแล้วแต่ว่ากรณีเป็นอย่างไร สภาว่างชชชกกฎหมายแล้วตั้งไปตงตง
 แล้วก็ไม่ขบขึงที่ตงตงภาตงตงภาประชุมกันนั้นขบขึงเหมือนกัน แต่ขบขึงในเวลา
 นั้นเรามีทางแก้ที่ท้าวอะไรผลตตาม ถ้ามีขบขึงที่ข้าพเจ้าว่าเป็นสภาเคียวชชช

LIART

เราจะต้องระบุว่ากรวยมีรูปร่างอย่างไร การค้นคว้าของพระราชาบัญญัติจาก
 ธรรมดาไปต่างสิ่งนั้นทำอย่างไร เราอาจทำได้ให้ด้วยตัวไปก็ได้ เพราะเรารู้
 ไม่ได้ว่าเราจะได้อะไรเราจะเดินบนหน้า หรือออกเดินข้างหน้าก็ได้ คือให้
 ราษฎรเขาออกเดินเล็ดลอดของเราเองถึงประเทศนี้ไม่ใช่การโกงกันเฉยๆ
 ในเรื่องที่เขาจะพูดต่อไป ข้อเดิม ออกนคก คือ ถ้าไม่เขาพูดจริงเขาเรื่อง
 ราษฎรออกเขียนเกินกว่าครึ่งของประเทศมาเป็นเครื่องวัดว่าเราพร้อมที่จะเป็น
 ประชาธิปไตยทำให้เขาพูด ไม่ใช่การ ศึกษาว่าให้เกินกว่าครึ่ง ของประเทศให้
 ราษฎรเล็ดลอดเข้ามาหรือไม่เกิน ๑๐ ปีนั้นใช่ ไม่ใช่กำหนดจำนวนหมยดอมเรา
 จะต้องผูกขาดเป็นเท่านั้นเท่านั้นซึ่งเป็นการผูกขาดไว้ไม่ได้ เพราะว่าการศึกษา
 ของเราอาจจะเจริญเร็วกว่านี้ได้ เพราะฉะนั้นเขาจึงไม่เอาการศึกษาเป็น
 เครื่องวัดหรือว่าการ ศึกษาเขาจะหมายความว่าราษฎรจะต้องดำเนินประกรม
 ๓ หรือมีชัยมัย ๖ นั่นนั้นไม่ใช่เป็นเครื่องวัดเพราะมันวัดกันไม่ได้ เพราะคน
 เราไม่ได้เขียนเหมือนกันไม่หมด บางคนอาจจะเขียนเลข บางคนอาจจะเขียน
 วิทยาศาสตร์ มันเป็นเรื่องดีของบุคคลหรือมนุษย์เพราะฉะนั้นการศึกษา
 นั้นเขาจึงไม่เอาเป็นเครื่องวัด เขาเห็นว่าคนที่ไม่ได้เร้าการศึกษา
 เขาจะมีความคิด ความรอบรู้ดีกว่าพวกที่ถ้าเราบัญญัติเขาจะเป็นได้
 เพราะฉะนั้นเขาจึงว่าเราควรจะต้องเอาราษฎรออกเดินเล็ดลอดได้เกินกว่า
 ครึ่งของประเทศ นักแปลว่าเขาเป็นผู้เอาประชาธิปไตยของเรามาเองไม่ใช่
 ใครใครจะให้เขาทำโดยการแต่งตั้งออก ที่กล่าวมานี้ใครจะเห็นด้วยกับเขา
 ในหลักการใหญ่ หรือเห็นพ้องกับเขาบ้าง เขาพูดพร้อมที่จะฟัง

๑๑.๓๖ น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช : เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง
 เกี่ยวกับชาวต่างประเทศ มาก่อนจากคดีนี้ แต่คดีนี้ไม่ใช่ของชาวต่างชาติแต่เป็น
 คดีปัญหาเรื่องที่ดินของเรามีผลเกี่ยวข้องกับ รัฐธรรมนูญ

ทดลองอยู่อย่างนั้นจะมีโครงการใหม่ ที่ทดลอง ความจริงประจักษ์
 ในประเทศของเราไม่ใช่ดังที่พูดแต่เพียงทดลองอยู่ แม้แต่ในประเทศ
 ซึ่งใช้รัฐธรรมนูญมานานก็ยังมีข้อบกพร่องต้องแก้ไข ในอเมริกาที่
 ก็นระบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้คนไม่พอใจในการปกครองอยู่เดิม
 แก้ไขอยู่เสมอ ข้าพเจ้าไม่เห็นคนเราเมื่อจะทำอะไรก็ตามก็จะต้องมี
 พร่องซึ่งเป็นนิสัยของมนุษย์ ถ้าเราทำได้จริง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ก็เป็นที่
 ไม่ใช่มนุษย์ เมื่อจะทำอะไรต่อไปไปในสายกลาง จะมีคนดองมากที่
 ส่วนน้อยก็ดีขึ้น ก่อนอื่นข้าพเจ้าได้ฟังมากมีความเห็นควรไปทาง ๒๕
 เป็นส่วนมาก ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนั้นก็เพราะข้าพเจ้าวินิจฉัยเหตุผล
 ของท่านสมาชิก ข้าพเจ้าได้คิดดังนี้ ข้าพเจ้าขอโทษที่บางเรื่องว่าไม่ควร
 มี ๒๕ ถ้า การมี ๒๕ ถ้าจะต้องพิจารณาโดยรอบคอบต้องแท้ ที่ต้องมี
 ๒๕ ถ้าเพราะราษฎรไว้การศึกษาข้าพเจ้าว่าไม่ตรง ที่ตรงที่แยกคนคิดของ
 เราไม่สมัครผู้แทนต่างหากนี้เป็นความจริง คนที่ ๆ ที่เข้ามาคิดวงที่ชาติบ้าน
 เมืองว่าควรจะมีผู้แทน เขาอ่านหนังสือบ้านก็คิดว่า ถ้าคนคิดของเราคนเดียว
 ก็น่าจะมีผู้แทน ถ้าแยกกันพูดตามคนที่มาทั้งสภา ไม่ใช่อยู่ที่จะมีสภาเดียว
 หรือ ๒๕ ถ้า เมื่อได้คนคิดจริงมาทั้งสภาไม่ต้องถ่วงอะไรเรียบร้อยความ
 จริงเป็นเช่นนี้ถ้าถ้าเผชิญหน้า ถ้าถ้าเสียง ความจริงเช่นนี้คนที่ มาเล่นการ
 เมืองได้อะไรก็เรียบร้อยซึ่งเราทำไม่ได้เพราะแยกบอกว่าเอาเหตุนั้นไปอย่า
 คิดกันและไม่ชอบ ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าคนคิดเองไม่ได้ช่วยบ้านเมืองโดยเป็น
 ผู้แทนราษฎรแล้วประชาชนเขารู้ว่าคนคิดไม่ดี เขาจะไม่ใช้เงินเอาคืนไม่
 การศึกษา ไม่ใช่เช่นนั้นเขาควรหันหน้าไปอยู่ที่อื่นในชีวิตที่เรียนการ
 ได้ไม่ต้องศึกษาที่ใดคนไม่คิดนั้นเพราะเขาจะคิดดีบนราษฎร คนคิดที่ไม่
 มีไม่ใช้ว่าราษฎรไว้การศึกษาไม่ตรงที่แยกคือความจริงคนที่ ๆ ไม่เล่นการ
 เมืองนั้นเป็นข้อที่ข้าพเจ้าเวียน แต่ถ่วงอย่างหนึ่งด้วยเหตุนี้การที่จะมีสภาเดียว
 ข้าพเจ้ายิ่งหวังว่าอาจจะมีคนให้คนคิดเล่นการเมือง เพราะว่ามีสภาเดียว

ผู้แทนแต่ละพรรคทุก ๆ ที่จะกระโดดขึ้นมา หนักเข้าเหลืออีกกับอีกว่าคงเห็น
การเมืองคง ถ้าไม่เดินบ้านเมืองมีหลายเป็นความผิดของท่านเอง นั่นซึ้ง

อีกข้อหนึ่งพูดถึงการมีต้องสภา ข้าราชการก็จะแสดงความคิดเห็น
เพื่อให้ท่านได้ช่วยข้าพเจ้าตัดสิน ข้าราชการจะยังมีขงนั้น จะยังมีอะไรบ้าง
คือรัฐธรรมนูญของเราเขียนไว้บอกไว้ กฎหมายถ้าเป็นงบประมาณการเงิน
สภาตั้งต้องตัดสิน ๑๕ วัน กฎหมายธรรมดา ๓ เดือน ถ้าสภาตั้งคือตัดสิน
นั้นหรือยังมี ยังมีอะไร ถ้าสภาเดี่ยวจะรวดเร็วเกินไป แล้วถ้าสภาเดี่ยว
กฎหมายฉบับหนึ่งนั้นแบ่งเป็นสามวาระ คือต้องเสนอรับหลักการเข้ากรรมมา
อีกว่ากันยาวแน่ แล้วถ้าวาระ ๓ แล้ววาระ ๓ อาจจะมีคนไม่ไหวก็ได้ ไม่ใช่
รวดเร็วอย่างรวดเร็วเกินไป เพราะฉะนั้นถ้าจะมีขง ข้าราชการก็จะเห็นว่า
การยังมีถ้าให้สภาตั้งขงก็ควรจะมีขง แต่ไม่ใช่เป็นการทยอย คือเดือน
เดียวหรือสี่ห้าวัน แล้วเขาจริง ๆ ถ้าทำไม่ได้เขาเห็นว่าขงเป็นขงการไม่ได้
ถ้าตั้งจริงควรให้ตัดสิน คือเมื่อไรสภาตั้งก็ได้แล้ว พวกนี้ต่อหน้า ถ้าอย่างนั้น
ข้าพเจ้าเห็นด้วย ว่าเป็นเครื่องมือนี่ ถ้าจะมีขง(สภาตั้ง) สภาตั้งไม่รัก
ตั้งลงกันแต่ยังมีขง ต้องยังมีขงจริง ๆ ไม่ใช่เป็นการทยอย ถึงจะเป็นที่พอใจ
ข้าพเจ้าและเห็นคุณด้วยขงจริง ๆ อีกอย่างหนึ่งสภาเดี่ยวอาจจะอันตราย
ในเรื่องพรรคการเมือง สภาตั้งเล่นพรรคการเมืองก็ได้ พรรคการเมืองไม่ใช่
เดียวผิด ต่างมีความเห็นร่วมกัน สภาตั้งไม่ใช่คนเดียวกัน ยอดานแบ่งกลุ่ม
แบ่งพรรคกันตามที่เราว่า เพราะฉะนั้นขงกับขงกับขงไม่ได้ ขงสำคัญคือว่า
เรามีบางข้อที่ข้าพเจ้าอยากจะเสนอให้ท่านประธานฯ ได้พิจารณาคือสภาตั้งอย่าง
องค์ประชุมของเราเป็นสภาขงขงจริง ๆ คือยังมีกฎหมายเท่านั้น เขาไม่ผิด
ยังมีขงแต่ต่างถดถอยกัน แต่ของเรามีความขาด ขงขงขงขงขงขงขง
ขง
ขง
ขง

คือ ๆ กัน คิดให้ใคร่ครวญ ๆ อย่าไปใช้สิทธิเลือกตั้งรัฐบาลซึ่งอาจจะ
 ได้ เพราะฉะนั้นข้อหนึ่งที่จะต้องคำนึงในการที่จะให้มี ๒ สภา
 นั้นจะพูดถึงหลักว่าจะควรมีสภาเดียวหรือ ๒ สภาหรือไม่ มัน
 อาจจะกล่าวได้ว่าถ้ามี ๒ สภาหลายคนต้องเปลี่ยนแปลง แคนันแห่งสภาเจ้าก็อาจจะ
 ไม่สำคัญเพราะว่าประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไม่จำกัดไหน เป็นเรื่อง
 เปลี่ยนทั้งนั้น การปกครองระบอบนี้จึงไม่ถือเป็นข้อสำคัญในเรื่องการ
 เปลี่ยน

อีกข้อหนึ่งที่ว่า ๒ สภาทะเลาะกันเปล่า ๆ ข้าพเจ้าว่าไม่สำคัญ
 แอบบอชเชอ (Abbo Sieyer) ซึ่งเขากล่าวว่า สภาสองไม่จำเป็น เพราะถ้า
 ไม่เห็นด้วยกับสภาล่างก็เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นจะต้องทุกคน ก็ไปตั้งกัน
 เขาก็ว่าหมิ่น หมิ่นเกินไป ไม่ใช่หน้าที่ของตัว แต่ว่าเรื่องทะเลาะกันก็ช่วยไม่
 ได้ ถ้าเราตั้งสภา ๒ สภาขึ้น สภาหนึ่งคอยขัดขวางก็ต้องมีขัดแย้งกันบ้างเป็น
 ของธรรมดา ระบอบการปกครองระบอบนี้เป็นการปกครองทะเลาะกัน เขาเหตุ
 เขามาถกกันเป็นข้อสำคัญอยู่ที่งานจิตใจเป็นอย่างไร ถ้างานใจเป็นหนักแรงก็
 ไม่เป็นไร

ที่หลักฐานสำคัญที่ว่าทำไมควรมีสภาเดียวหรือ ๒ สภาอยู่ที่ทรง
 ถือว่าการมีสภาเดียวนั้น เขาก็ว่าเป็นระบอบที่เหมาะสมกับประชาธิปไตย
 มากที่สุด ส่วนการมี ๒ สภายังเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์
 เขาเขียนว่าอย่างนี้ว่าเหตุไรถ้าบ้านเมืองปกครองอย่างประชาธิปไตยแล้ว ทำ
 ไม่ให้มีผู้แทนไปนั่งในสภาแล้ว ทำไมยังต้องปล่อยให้คนอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้แทน
 ราษฎรไปมีบงการความต้องการของประชาชน ซึ่งแสดงออกโดยผู้แทนราษฎร
 ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น มันเป็นที่ติของเขาคือว่านั่นแหละผู้แทนเห็นว่าการมี
 สภาเดียวเห็นอย่างนี้ คิดว่าควรจะให้สิทธิอย่างเด็ดขาดแก่ผู้แทนราษฎรของ
 ประชาชนที่จะออกกฎหมายได้ตามชอบใจ ถ้าหากว่าการมีสองสภาจะปกครอง
 ได้ก็ให้มันเนื้อหาของสภานั้น แต่ในเวลาเดียวกันข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างนั้น

แน่นอน แต่อย่างน้อยไม่ควรให้พระมหากษัตริย์เสด็จลงถนน ๆ เพราะ
ห่างจากประชาชนโดยควรให้ราษฎรเสด็จลงมาบ้าง อย่างนั้นได้มก
ว่าเรามีสิทธิมีเสียงเสด็จมาจากราษฎรไม่ให้พระมหากษัตริย์เสด็จลงถนน ๆ ที่
มีข้อกล่าวหาว่าห่างเหินประชาชนโดยที่เราจะไม่ยินยั้งจริง ๆ ไม่ใช่คอน
คิดว่าอย่างอื่นเพราะเราใช้มาแต่โดยแท้ไซ้ประมับรงให้เป็นผลยัง

๑๑.๑๘ น.

นายเกษม บุญศรี : ได้พูดกันมากในเรื่องสภาเดี่ยวหรือ ๒
สภา ถ้าหากว่ากันตามหลักการที่เพิ่งมาเดีว สภาเดี่ยวคือ ๒ สภาคือสภา
แต่ที่เราจะถือหลักการโดยเฉพาะไม่ได้ เราจะต้องคำนึงถึงกาลเวลาและ
ประเทศบ้านเมืองที่เป็นอยู่ด้วยว่ามีนครอยู่ในสถานที่ใด แต่ที่ข้าพเจ้าจะ
อธิบายงานข้าพเจ้ามีความเห็นว่าควรมีสภาเดี่ยวไม่ใช่ ๒ สภา ที่ข้าพเจ้า
มีความเห็นว่าควรมีสภาเดี่ยวนั้น อย่างไร ข้าพเจ้าได้ฟังเหตุผลของฝ่ายที่เห็น
ว่าไม่ควรมีสภาเดี่ยวเพราะเหตุว่าการศึกษาของประชาชนยังไม่ถึงขนาดบ้าง
เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งยังไม่ถึงขนาดบ้าง อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ข้าพเจ้าเห็น
ว่าไม่เป็นที่สมถะถน เพราะอะไร ข้าพเจ้าคงว่าอย่างไร ในต่างประเทศ
ซึ่งที่ควรสังเกตโดยมาระจำกกันแล้วกันทั่วโลกหรือทั่วโลกทีเดียว อย่าง
สหรัฐอเมริกามีคนมาลง ๕๐-๕๐ ประเทศกันก็ตั้งสภาไว้ทั้งสองพฤกษกรรม
ของทั้งประเทศที่เข้ามการปกครองระบอบนี้ทั่วโลก เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านดู
แล้วได้ฟังแล้วก็เห็นว่าประเทศไทยเราควรจะเป็นอย่างไร ความจริงนั้น
ประชาชนของเราไม่ใช่เป็นคนทรนาค เป็นคนที่ควรรับอยู่ในทางที่ถูกควร
เห็นชอบกัน แต่โดยเหตุที่เราไม่มีการระงับกันไปในทางที่ถูกควร ประชาชน
จึงไม่ได้รับรับแรง เป็นความผิดของสังมวณอย่างมหานามว่าสังคมหนึ่งได้พูด
มาแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วข้าพเจ้าจึงได้มาเปรียบเคียงตามหลักการได้กล่าว
มา คือ ในหลักของพุทธศาสนา ในการปกครองคณะสงฆ์เป็นระบอบหนึ่ง

เหมือนกันที่ว่าพระพทเจ้าก่อนที่จะประทานอนุญาตให้มีการปกครองคณะสงฆ์ พระองค์ท่านก็ได้ศึกษามาทั้งที่เป็นสำนักใหญ่ ๒ ประการ คือรัฐประศาสน์ กับยทธศาสตร์ ก็เมื่อพระองค์มาปกครองคณะสงฆ์ชนแล้ว ครั้งแรกเมื่อ ภายหลังที่ได้ครองตัว ๑๐ เดือนกว่า ก็ได้มีคณะสงฆ์ได้ทูลขอให้พระองค์ท่าน ทรงมอบการปกครองให้แก่คณะสงฆ์ แต่พระองค์ยังไม่ประทานอนุญาต โดยอ้างว่าเพราะเสด็จของพระองค์ยังมีการศึกษาไม่สมบูรณ์ และในทศวรรษที่ มีมัตถขอ พระองค์ก็ทรงแจ้งโดยวิธีการอย่างนอกรีต ปรากฏว่าครั้ง ๑๐ กว่าปี จึงได้ประทานอนุญาตให้มีการปกครองคณะสงฆ์ โดยที่เรียกว่า สังฆมณฑล หรือสังฆมณฑล อย่างที่เป็นอยู่นี้ การปกครองของคณะสงฆ์เป็นประชาธิปไตย ถ้าเมื่อเทียบกับการปกครองสมัยปัจจุบันที่มีการปกครองบ้านเมือง อยู่ ๒ ประเภท คือราชาธิปไตย คืออำนาจเค็ดราชคฤและระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในขณะนั้นไม่ได้เรียกระบอบประชาธิปไตย แต่เรียกว่าระบอบสำนักคัมภีร์ธรรม เช่นการปกครองของจังหวัดและมณฑล การปกครองของมณฑลโดยที่ผู้คัมภีร์คัมภีร์คัมภีร์เองก็อยู่ในระหว่างคือเป็นประชาธิปไตยอำนาจจำกัด เช่นอย่างเมือง ไทยเราเหมือนกัน ข้าพเจ้ามาคำนึงถึงว่าถ้าพระพทเจ้าได้ลงมาตามฐาน การปกครองคณะสงฆ์อย่างไรจะถาวรหรือไม่ถาวรก็คงเห็นแก่นกับ การ ปก- ครองของโลกที่เป็นอยู่ในขณะนั้นแล้ว ก็ปรากฏว่าการปกครองคณะสงฆ์ ถาวรจริง ๆ คือ ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเลย ที่เป็น อย่างนี้คงจะทำอะไรก็มีรายละเอียดตามาก ถ้าจะกล่าวในชั้นที่เดียวเวลา คือกำหนดปีระแค้น กำหนดเรื่อง และการปกครองมีสภาพอย่างที่เป็นอยู่นี้เรียก เป็นภาษาบาลีคือ เขยภัยธักวธิ

กำหนดครุณ้อย่างไรจึงจะใช้เสียงข้างมาก อย่างนั้นเขยภัยธักวธิ แต่ไม่ ใช้หมายความว่ามีการปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติปัจจุบัน คือการ ปกครองแต่ ๆ นั้นเขยภัยธักวธิเขยภัยธักวติจนได้ส่วนมากรุ่นตั้งตามด้วย

LIART

ส่วนที่โปรดส่งตามมณฑลครั้งเดิมที่ เหตุไรจึงไม่ส่งลงมา เท่าที่ข้าพเจ้าศึกษา
 ถัดออกมาเกิดส่งฝากเพื่อรักษาประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นเอง ก็เมื่อ
 ฐานเกิดขึ้นอย่างนั้นจนถึงประเทศอังกฤษว่าทำไม ไม่ส่งฝากเพื่อจะ รักษา
 ประโยชน์เป็นต้นว่าส่งฝากจากผู้ชำนาญการพิเศษในฐานต่าง ๆ กัน
 อย่างนี้เป็นต้น เหตุที่ครั้งส่งฝากเพื่อรักษาประโยชน์ของคนแต่ละคนแต่ละ
 คนแต่ละคนตามท่านนี้ เรียกว่าหาผู้ชำนาญการพิเศษให้เข้กรือเรื่องราวที่
 แทนได้กระทรวงไป ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้า โดยวิธีทางที่ว่าเป็นส่งฝาก
 เดียวเดียวจะเสียหายแก่ประชาชนอย่างไร ก็พึงเหตุผลที่ความนี้ บางท่านก็ว่า
 เพื่อยบยงเขตการยอมรับถึงไม่ถึงใจก็เป็นไปไม่ได้ อย่างที่ท่านดำริรักได้พูด
 มาแล้ว

ข้อหนึ่งเพื่อความปลอดภัยให้มากยิ่งขึ้น ที่เป็นมาแล้วไม่ปรากฏว่า
 เราได้ผลที่แท้จริงตามนั้นแล้วออกอย่างหนึ่งเพื่อจะรักษาประโยชน์ของหมู่ คณะ
 นั้น ๆ เป็นต้นว่าในทางพระมหากษัตริย์ก็เพื่อความมีผู้แทนพระราชวงศ์เขามากเพื่อ
 รักษาประโยชน์ของราชวงศ์ เมืองไทยไม่มี หนึ่งตามคนต่าง ๆ เป็นต้นว่า
 ตำบมหนึ่งคือพิมพ์ หรือตำบมสุดตากรรม องค์การค่าก็ไม่มีนักคิด
 ศึกษาดำกไม่มทั้งนั้น ก็เมื่อเราไม่คิดขืนเพื่อประโยชน์เช่นนั้นแล้ว การ
 ที่เราจะไม่ส่งฝาก ๒ ชิ้นมาในนี้ของไทยเช่นนั้นแต่ตั้งว่าฐานยังไม่มโดยตรง เมื่อ
 เสนอแล้วเหตุได้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าควรมีสภาเดียวจะเป็นประโยชน์ต่อไป เพราะ
 ว่าแต่ได้มีการปกครองของเราประเทศไทยมีพระเจ้าแผ่นดินถึง จะ ทรงมี อำนาจ
 เด็ดขาดก็จริง แต่ว่าคฤพฤติการณ์แล้วพระเจ้าแผ่นดินมิได้ทรง ใช้ อำนาจ
 นั้นโดยเด็ดขาดเลย ท้าอะไรทุกอย่างก็ปรึกษาข้าราชการผู้ดีถักมิให้ผู้
 หนึ่งนั้น แปลว่าไม่ได้ใช้อำนาจเด็ดขาด อย่างมีเมืองนอกถ้าเทียบกับพระเจ้า
 แผ่นดินต่างประเทศแล้วของเราไกลกัน ด้วยเหตุนี้แล้วข้าพเจ้าจึงเห็นว่า
 ถ้าเรามีสภาเดียวจะไม่มีการยอมรับมิใช่ พระเจ้าแผ่นดินเป็นคนขยับยั้ง
 บัญญัติว่าท่านนี้เรายอมรับข้อเท็จจริงกันอย่างไรจึงมีบ้างคนพูดแล้วว่า เรา

ยอมรับข้อเท็จจริงว่าประชาชนยังศึกษาไม่ถึงขนาดอะไรอย่างนั้นก็มีอยู่บ้าง
 เหตุอย่างนี้จะโทษประชาชนอย่างไรได้ ก็เมื่อส่วนรวมไม่ได้ให้การศึกษ
 ถึงขนาดเต็มทีแต่จะให้ประชาชนไปโดยทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นเช่นนี้แล้ว ให้ไปแต่
 มาดงโทษว่าเขายังไม่มีการศึกษาก็ติดกับตัวเอง เท่ากับเป็นท้าวของว่าดก
 ก่อนห้าม ก็ไม่ใช่ท้าวของนั้นเมื่อใดแล้วอีกของยอมรับว่าการศึกษาดมบรรณ
 เพราะถ้าข้อเท็จจริงยังไม่สมบูรณ์ก็ได้ผ่านมา ๑๖ ปีแล้ว ถ้าเรากระทรวงต่าง
 จริงจัง ก็ต้องรวมทำอย่างจริงจังก็พอจะได้ผล เราผู้จัดทำเนี้ยมการ
 ปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยมานานเต็มทีแล้ว ไม่ใช่ว่าเพิ่ง เราผู้กิน
 มานาน แต่หากว่าเปลี่ยนวิธีการบ้าง คำพูดบ้าง อะไรบ้าง ก็ไม่เข้าใจกัน
 ถ้าเราทำให้เข้าใจถึงความจริงทุกจุดตั้งแต่เราทำไม่ได้เหมือนกัน อาจ
 มีผู้ค้านว่ามีสภาเดียวแล้วจะไม่มีผู้คอยตรวจสอบหรือยังมี ก็พระ
 มหาษัตริย์มีอยู่ทั้งองค์ เมื่อก่อนองค์เดียวยังเป็นพระเจ้าแผ่นดินคนทำได้ เท่าที่
 ทำมากไม่ปรากฏว่าเสียหายอย่างไร ก็มีพระเจ้าแผ่นดินก็ยกอำนาจถวาย
 พระมหาษัตริย์มีอยู่ ทำไม่ทำไม่ได้ แล้วตกลงต่อไปจะมีสภาองคมนตรี
 หรืออภิรัฐมนตรีหรืออีกซึ่งของพระองค์ แล้วก็น่าจะทำได้เพราะฉะนั้นเรา
 มีสภาเดียวแล้วพระเจ้าเห็นว่าเป็นระดม ทั้งที่เป็นห่วงว่าไม่มีคนค้ำค้ำรับเลือก
 ตั้งเพียงพอ ก็ใครเป็นคนค้ำค้ำสมัครเขาไป เมื่อสมัครเขาไปเรามาไม่เขาจะ
 ไม่เลือก ชาวบ้านก็เลือกเหมือนกัน ด้วยเหตุผลอย่างนี้ถ้าเรามีองค์กรอย่าง
 นั้นอย่างนี้ ๑๖ ปีเป็นระยะที่พออยู่ได้แล้ว ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าการมีสภาเดียว

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : หมดเวลาแล้ว ขอเลื่อนไป
 ประชุมคราวหน้า

นายอินทรี สิงหนิตร : ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติ ข้าพเจ้าเห็น
 ว่าพรุ่งนี้คือสภาการประชุม ถ้าเราจะประชุมพิเศษสำหรับพรุ่งนี้ สภาจะ
 เห็นอย่างไร ขอยกจะถามความเห็นสภาอย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งเรื่อง
 ถัดมาเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าที่เห็นห่วงคือของประชาชนที่รับเลือก

กษัตริย์ให้พระมหากษัตริย์เลือกหรือมิได้เลือก ถ้าเดือนไปข้าพเจ้าไม่ว่า
เสนอเดือนไปพิจารณาเป็นพิเศษแล้วพรุ่งนี้ไม่มี

นายเทพ โชตินุชิต : ข้าพเจ้าเห็นชอบบ้าง อันนั้นผิดก บ้าง
ขอประชุมคือ บ้างขอประชุมก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : นัดกรรมาธิการแล้ว

นายเทพ โชตินุชิต : งัดได้ ชาคอนข้าพเจ้าไปบ้านจะดื่ม
ขอประชุมคือ

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าคิดว่าพรุ่งนี้บ้ายจะดีกว่าประชุม
บ้ายวันนักได้ พรุ่งนี้บ้ายเหมือนกัน เพราะว่าข้าพเจ้าอยากจะได้เวลาทั้งหมด
ให้สภา แต่ว่าถ้าวันลงมติไปแล้ว จะประชุมวันหน้าวันถัดไป ข้าพเจ้าไม่
อยากจะได้ชาคอนประชุม แต่ว่าพรุ่งนี้บ้ายไม่มีใครขัด

นายอินทร ถึงหนนคร : ที่ข้าพเจ้าเห็นอกเพราะเหตุว่าบางที่เรา
พูดอะไรไปแล้วมันคิดคอกนอโทษก็กำลังมันเขยอนมันขยอหนึ่ง มันดำหริบ
พรุ่งนี้ข้าพเจ้าขอความเห็นที่ประชุมจะเอาเข้าหรือเอาบาย แต่ถ้าจะเอาคอก
อัน เพราะว่าเหตุที่เราวางเงิน เพราะว่าเหตุว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญถ้าคิดว่าจะ
ปลดปล่อยไปให้พระมหากษัตริย์เลือก ข้าพเจ้าสงสัยว่า.....

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าจะขอเพิ่มพรุ่งนี้เวลา
บ้ายเป็นอย่างไร

นายเทพ โชตินุชิต : ข้าพเจ้ายินยอมคึก คอนบ้ายรับ
ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพราะว่ากรรมาธิการไม่จำเป็นเดือนไปได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : นัดแล้วพรุ่งนี้กับแล้วกัน ปรานี่
ประชุมเมื่อพรุ่งนี้ จะตามมติจากที่ประชุม

นายเทพ โชตินุชิต : ขอของข้าพเจ้าก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : อันนั้นกรรมาธิการ

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าขอเพิ่มประเด็นเป็นอย่างไร

หรือไม่ จะมีการเพิ่มการประสมนอกจากปกติได้หรือไม่ จะเพิ่มพิเศษ
หรือไม่อันหรือพวงนวกั้นประเด็น ๒

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : จะมีการเพิ่มอีกหรือไม่ ผู้ใด
เห็นว่าควรเพิ่มอันประสม โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๔ นาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ผู้ใดเห็นว่าไม่ควรโปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๑ นาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่าเพิ่ม

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าขอเสนออันองค์การมาย

มีสมาชิกรับรอง

นายเทพ โชคินุชิต : ข้าพเจ้าขอเสนออัน

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เจาขอพวงนบาย

นายเทพ โชคินุชิต : ข้าพเจ้าขอเสนออันครบ

นายอินทร สิงหนเศว : ขอเสนอพวงนเข้า ขยันันค้อย

สมาชิกรับรอง

นายเทพ โชคินุชิต : ค้อยพวงนเข้าสภาคุณแทนเข้ามการเบญญัติ

กัน เพราะฉะนั้นขอให้ออหขอให้เข้พคณบาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เเสนเป็น ๒ มคักแล้วกัน ผู้ใด

เห็นว่าประสมบายอัน โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓ นาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ผู้ใดไม่เห็นค้อย โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๖ นาย

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เป็นอันว่างประสมพวงน

กนจะเอาเข้าหอบาย ๑๔ นาพกา

LIRT

นายเทพ โชตินุชิต : ก่อการประชุมได้ ๑๔ นาทีภาค
 เวชานชัย

ประธานสภาฯ รัฐธรรมนูญ : ๑๔ นาทีภาคเดียวกัน มี
 เท่านั้น เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นก่อนการประชุมอันมี
 เวลา ๑๔ นาที

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๓๐ นาฬิกา

คต.กรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาฯ รัฐธรรมนูญ

นายเกษม บุญศรี	นายเจริญ บัณฑิตโร	ผู้ตรวจงาน
รุมงคลพิทักษ์ศึกษากร	นายประเสริฐ บัณฑิตคนซ์	..
หลวงอึ้งคณาภิรักษ์	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ	..
พ.อ. กำม จ้างภูมิเวท	นายสุรินทร์ ถังกลาง	..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุชนันท์ จิตกรถัก	..
	นายศิริ มนต์ไตรเวศย์	..
	นางสาวอรรรัตน์ สุ่มบุญ	..
	นายเล็ก จารุมณี	..
	นางโฉมเดลา ถิพตากกร	..
	นายพิพัฒน์ เถกะโรหิต	..
	นายสอง เจียมพงษ์	..
	นางสาวฉันทนา ชาญบ่อน	..
	นางสาวผาณิต สัตถกรรมะ	..
	นายโชค คุปตะวาทิน	..
	นายอุดม พอดยง์จาวลัย	..
	นายประภัสร์ จินตามัย	..

นายหยุดย แสงอภัย
 เลขาธิการสภาฯ รัฐธรรมนูญ

ศรีธรรมมาธิเบศ
 ประธานสภาฯ รัฐธรรมนูญ

LIRT